

Hương Trầm

35

UBTN Trục thuộc HĐGMVN

HƯƠNG TRẦM

Số 35

Tháng 4 - 2023

Nội san của Ủy ban Thánh nhạc
trực thuộc Hội đồng Giám mục Việt Nam

Lưu hành nội bộ

NỘI DUNG

PHẦN I: HỘI THẢO

Biên bản Đại hội Thánh nhạc lần thứ 49 Vân Nguyễn 5

PHẦN II: TÌM HIỂU VỀ ÂM NHẠC & THÁNH NHẠC

Khai sinh về Bộ Lễ Seraphim + Gm.P.N.V.Hòa.....	8
Tiếp tục đứng sau khi hát long trọng ba lần Alleluia <i>Lm.G.Phạm Đình Ái</i>	14
Sức thông truyền của âm nhạc <i>Đức Bênêđictô XVI</i>	20
Cử hành Phụng Vụ <i>Lm. Ng.Văn Hình</i>	22
Chơi nhạc khí hoặc hát trong khi truyền phép được không <i>Lm.G.Võ Tá Hoàng</i>	27
Ca đoàn không hát thay cộng đoàn <i>DTC Phanxicô</i> <i>Minh Đức (dịch)</i>	29

PHẦN III: DIỄN ĐÀN

Gặp gỡ và chia sẻ về Ca trưởng Thánh Nhạc <i>Ban TN-Saigon</i>	31
Giáo Phận BẮC NINH nhận định và góp ý <i>Ban TN- Bắc Ninh</i>	34
Giáo Phận BÙI CHU nhận định và góp ý <i>Ban TN-Bùi Chu</i>	38
Giáo Phận PHÁT DIỆM nhận định và góp ý <i>Ban TN-Phát Diệm</i>	48
Giáo Phận HUẾ nhận định và góp ý <i>Ban TN-Huế</i>	49
Giáo Phận QUI NHƠN nhận định và góp ý <i>Ban TN- Qui Nhơn</i>	51
Giáo Phận MỸ THO nhận định và góp ý <i>Ban TN-Mỹ Tho</i>	57
Giáo Phận PHAN THIẾT nhận định và góp ý <i>Ban TN-Phan Thiết</i>	60
Giáo Phận PHÚ CƯỜNG nhận định và góp ý <i>Ban TN-Phú Cường</i>	63

Giáo Phận PHÚ CƯỜNG nhận định và góp ý	
	<i>Ban TN- Phú Cường</i> 63
Giáo Phận XUÂN LỘC nhận định và góp ý	
	<i>Ban TN- Xuân Lộc</i> 65
Giáo Phận SÀI GÒN nhận định và góp ý	
	<i>Ban TN- Saigon</i> 68
Giáo Phận ĐÀ LẠT nhận định và góp ý	
	<i>Ban TN- Đà Lạt</i> 71
Giáo Phận BÀ RỊA nhận định và góp ý	
	<i>Ban TN- Bà Rịa</i> 75
Thời sự	<i>Ns. Minh Tâm</i> 77
Các ca đoàn Phụng Vụ	<i>L.m. An-rê Đố Xuân Quế</i> 81

ỦY BAN THÁNH NHẠC
ĐẠI HỘI THÁNH NHẠC LẦN THỨ 49

BIÊN BẢN

Bài: Vân Nguyễn

WHD (22.10.2022) - ***“Trách nhiệm của linh mục trong Hướng dẫn Mục vụ Thánh nhạc tại Giáo xứ và Cộng đoàn”*** là đề tài được linh mục Anton Nguyễn Đình Thục (TGP Sài Gòn) thuyết trình trong Đại hội Thánh nhạc 49 do Ủy ban Thánh nhạc (UBTN), trực thuộc Hội đồng Giám mục Việt Nam (HĐGMVN) tổ chức tại Hội trường B.102, Trung tâm Mục vụ Tổng giáo phận (TGP) Tp.HCM, ngày 18/10/2022.

Lúc 8g00, thứ Ba, ngày 18/10/2022, tại Hội trường B.102, Trung tâm Mục vụ TGP Tp.HCM, số 6 bis Tôn Đức Thắng, Phường Bến Nghé, Quận 1, Tp.HCM đã diễn ra **Đại hội Thánh Nhạc lần thứ 49** do UBTN, trực thuộc HĐGM Việt Nam tổ chức, với chủ đề ***“Trách nhiệm của linh mục trong Hướng dẫn Mục vụ Thánh nhạc tại Giáo xứ và Cộng đoàn”***, được linh mục Anton Nguyễn Đình Thục (TGP Sài Gòn) thuyết trình - Trước đây, Lm Anton là phó Ban Thánh nhạc của TGP Sài Gòn. Hiện nay, ngài là chính xứ Vinh Sơn Nghĩa Hòa – TGP Sài Gòn.

Trong vai trò dẫn chương trình, Nhạc sĩ (NS) Minh Tâm giới thiệu Ban Chủ tọa có sự hiện diện của Đức Giám mục (ĐGM) Aloisiô Nguyễn Hùng Vị – Chủ tịch UBTN trực thuộc HĐGMVN, Lm Rôcô Nguyễn Duy – Thư ký UBTN trực thuộc HĐGMVN.

Ngoài ra, còn có sự hiện diện của các Tham dự viên (TDV) là thành viên các BTN Giáo phận, quý linh mục đặc trách Thánh nhạc của 9 chủng viện, quý vị phụ trách Thánh nhạc các hội dòng, các thành viên của Lớp sáng tác Thánh ca, các giảng viên Thánh nhạc tại Trung tâm Mục vụ, quý tu sĩ, nhạc sĩ và quý ca trưởng.

Trước đó, Ban tổ chức đã gửi cho mỗi TDV các ấn phẩm:

- 1/ Trách nhiệm của linh mục trong hướng dẫn mục vụ Thánh nhạc tại Giáo xứ và Cộng đoàn
- 2/ Cuộc đời Đức Thánh Giáo Hoàng Gioan Phaolô II
- 3/ Tông thư *Desiderio Desideravi* của Đức Thánh cha Phanxicô ban hành ngày 29-6-2022
- 4/ Nội san *Hương Trầm* số 34 (Tháng 10 – 2022)
- 5/ Tài liệu BTN TGP Sài Gòn: *Một Ca Đoàn hiệp hành trong một Giáo Hội hiệp hành*

Khai mạc Đại hội, linh mục Phaolô Phan Thành Ngữ - Trưởng Ban Thánh nhạc (BTN) giáo phận Vinh hướng dẫn cầu nguyện để xin Chúa chúc lành cho Đại hội.

Tiếp đến, NS Phanxicô đã đưa tin những sự kiện liên quan đến sinh hoạt Thánh Nhạc trong thời gian qua:

- **Thứ Nhất:** *Tuyển tập Thánh Ca Việt Nam - Tập 1*, đã được đưa lên mạng, mọi người có thể sử dụng những bài trên đó.
- **Thứ Hai:** những nhạc sĩ, những linh mục đã được Chúa gọi về thời gian gần đây.
 - ▶ 18/10/2022: Giỗ đầu của linh mục (Lm) Phanxicô Xaviê Đình Quang Tịnh – một cây đại thụ trong nền Thánh nhạc.

- ▶ Tháng 11/8/2021: Lm. Giuse Vũ Mộng Thơ đã qua đời tại Pháp (tác giả bài *Chúa Vào Thành* [“Hãy báo cho nữ tử Si-on”], bài *Bạn Hãy lo đi tìm*).
- ▶ Lm Giuse Nguyễn Hữu Triết đã qua đời cuối tháng 6 năm 2022. (tác giả bài *Cầu Cho Đức Giáo Hoàng* [“Ta hãy cầu xin cho Đức Giáo Hoàng...”]).
- ▶ Tháng 7 /2022: Tiễn đưa Lm Hoàng Đức – Dòng Chúa Cứu Thế (tác giả bài *Hành Trang Người Trẻ* [“Lạy Chúa chúng con về từ bốn phương trời...”]).
- ▶ Tháng 9 /2022: Chúa đã gọi về NS Ánh Đăng (tác giả bài *Giao Ước* [“Từ đó vâng từ đó, Chúa đã chọn con”]).
- ▶ 18/9/2022: Gia đình NS Hùng Lân tổ chức lễ giỗ 36 năm tại nhà thờ Phanxicô Đa Kao.

BTN có tổ chức những buổi gặp gỡ, chia sẻ về sáng tác Thánh nhạc, dưới sự hướng dẫn của Đức Cha chủ tịch để giúp các nhạc sĩ trẻ có đường hướng và kinh nghiệm trong việc viết Thánh ca.

Lúc 8g30, Đức Giám mục (ĐGM) Aloisiô Nguyễn Hùng Vị - Chủ tịch UBTN, HĐGMVN đã có lời chào các TDV Đại hội Thánh nhạc lần thứ 49 và ngài cho biết: Thường thì cứ sau mỗi 3 năm, HĐGM bầu lại Ban thường vụ, cũng như Chủ tịch các Ủy ban trực thuộc. Trong Đại hội vừa qua, ngài vẫn được bầu chọn để tiếp tục đảm nhiệm Chủ tịch Ủy ban Thánh nhạc, trực thuộc HĐGM Việt Nam. Đồng thời, ngài mời Lm Rôcô Nguyễn Duy vẫn giữ vai trò thư ký.

Tiếp lời ĐGM Aloisiô, Lm Rôcô mong muốn các linh mục và tất cả Đại hội tiếp tục hiệp hành với ĐGM chủ tịch. Ngài tin rằng sau Đại hội, mỗi người đều có việc phải làm để cho kho tàng Thánh nhạc Việt Nam càng phong phú hơn ngõ hầu làm sáng danh Chúa và đem lại lợi ích cho các linh hồn. Và ngài cũng xin ĐGM và TDV cầu nguyện cách riêng cho ngài.

**KHAI SINH BỘ LỄ SERAPHIM,
BÀI THƯỜNG KHÓ VÀ MỪNG VUI LÊN
(EXSULTET)
tại nhà thờ Chánh tòa Đà Lạt**

† Gm.Phaolô Nguyễn Văn Hòa

Cuối năm 1963, sau khi đi họp Công đồng Vaticanô II (kỳ II/5) về, Đức cha Simon Hòa Nguyễn Văn Hiền, Giám mục Đà Lạt, kêu tôi tới Tòa Giám Mục để Ngài vừa thông tin vừa ra lệnh: “Hiến chế Phụng vụ là văn kiện đầu tiên của Công đồng vừa được công bố, trong đó Giáo Hội đưa ra đường hướng cải tổ phụng vụ sao cho có thể giúp giáo dân tham dự tích cực vào các lễ nghi phụng vụ. Cho nên sắp tới, Giáo Hội sẽ cho hát lễ bằng tiếng Việt, cha liệu đặt nhạc cho tôi *Kinh Thương xót, Vinh danh...*”. “Đạ thưa Đức cha, vâng, con sẽ cố gắng hết sức”.

Trở về nhà xứ Đà Lạt tôi thấy lo lắng, băn khoăn. Nhưng Ngài ra lệnh rồi, không làm cũng không xong. Vấn đề là lấy bản văn nào mà đặt nhạc đây, vì bản dịch trong sách lễ của nhà xuất bản Hiện Tại, tái bản tại Sài Gòn năm 1962 không phải là bản dịch chính thức. Rất may chỉ một tháng sau (1/1964) là có cuộc Hội nghị Thường niên của các Giám mục Việt Nam tại trung tâm Công giáo Sài Gòn. Chiếu theo *Hiến Chế Phụng Vụ* số 22,2 nói về trách nhiệm của Hội đồng Giám mục trong việc điều hành phụng vụ, các giám mục đã kiện toàn tổ chức Hội đồng Giám mục bằng việc bầu ra một Chủ tịch và hai Tổng Thư ký. Công việc tiếp theo của Hội nghị là “ủy nhiệm cho các cha giáo sư Đại Chung viện Sài Gòn tổ chức và điều hành Ủy ban Phụng vụ toàn quốc”. Các vị này đã mau chóng bắt tay vào việc. Sau một thời gian ngắn, từ Sài Gòn người ta đã gửi cho tôi bản dịch phần thường lễ. Giáo hội Việt Nam hưởng ứng các quyết định của Công đồng mau mắn như vậy đó.

Khi bắt đầu soạn nhạc thì không thấy khó như mình tưởng. Tôi viết một mạch từ đầu tới cuối, hầu như không có sửa chữa. Viết xong thì lại nhận được bản dịch mới từ Sài Gòn gửi ra Đà Lạt, có sửa lại vài chữ. Không sao cả, tôi điều chỉnh lại bản nhạc rất nhanh, và bản nhạc mới còn khá hơn bản trước nữa. Tôi nhờ mấy người trong ca đoàn Seraphim lo giúp thu âm vào băng nhựa (cassette): anh Sơn, anh Minh lo máy ghi âm, còn cô Thủy thì lo hát. Tiếng hát thật tốt và đúng tâm tình cầu nguyện. Do gợi ý của mấy anh chị ca đoàn, tôi đặt tên tác phẩm này là *Bộ lễ Seraphim*. Tôi đem cuốn băng đã ghi âm báo cáo cho Đức cha Hiền. Vì đây là lần đầu tiên có một bộ lễ dặt trên bản dịch chính thức của HĐGM, nên Đức cha đã khá thận trọng, Ngài gửi cho nhiều cha nghe để đánh giá và góp ý: cha Lập viện trưởng Đại học Đà Lạt, các cha trong ban giám đốc Giáo Hoàng học viện, cha Dulucq dòng Lazariste và một số các cha khác, không thấy ai đề nghị chỉnh sửa gì, tất cả đều đồng ý cho sử dụng. Thế là cha Ngà cho phổ biến tại nhà thờ Chánh tòa Đà Lạt, do chính ca đoàn Seraphim hát. Dân chúng nghe rất mau thuộc.

Thế rồi việc phải đến sẽ đến. Tới mùa Chay (năm 1964), Đức cha Hiền lại kêu tôi sang Tòa Giám mục: “Lần trước cha viết bộ lễ được lắm đấy, vừa trang trọng, đơn giản như một bài bình ca, lại vừa rất tự nhiên trong giọng điệu tiếng Việt. Lần này cha viết cho tôi các *Bài Thương khó*, đề Lễ Lá tới đây ta hát cho giáo dân tham dự sốt sắng”. Tôi chậm rãi: “Thưa Đức cha, bộ lễ thì tương đối dễ, chứ *Bài Thương khó* thì “khó” lắm”.

Tôi trở về nhà xứ Đà Lạt, bần khoản hơn lần trước. Vì dù sao thì bộ lễ cũng có bản dịch chính thức của Ủy ban Phụng tự, chứ *Bài Thương khó* thì ủy ban vừa mới thành lập đâu đã dịch kịp được, ủy ban còn biết bao nhiêu việc khác cần hơn. Thôi, tôi cứ bằng lòng với bản dịch *Bài Thương khó* trong sách lễ Hiền Tại vậy. Thế là tôi lại dấn thân vào một cuộc mạo hiểm thứ hai.

Tôi lên Giáo Hoàng học viện mượn cuốn *Bài Thương khó* bằng tiếng Latinh về nghiên cứu. Cha Thủ thư viện nghe tôi nói lệnh Đức cha Hiền thì lè lưỡi nhún hai vai: “Đâu phải chuyện đơn giản và dễ dàng như vậy”, nói thế rồi Ngài cũng đưa sách cho tôi. Tôi nhận ra rằng các nhân vật trong cuộc thương khó có thể xếp thành ba vai: 1/Người kể chuyện, 2/Chúa Giêsu, 3/Tất cả các người khác như: Phêrô, Giuđa, Philato, Thượng tế... cả 3 vai đều dùng quãng ba thứ: Người kể dùng La-Do, Chúa Giêsu dùng Re-Fa thấp, còn các người khác dùng Re-Fa cao. Quãng ba thứ lại rất thích hợp với cung đọc kinh mùa thương khó của giáo dân Việt Nam. Giọng kể hay nói của mỗi vai cứ lượn lên lượn xuống theo quãng ba thứ gồm 2 nốt (chứ không phải 3 nốt) như trên một cái xà ngang, một trục ngang (chứ không phải trụ, vì trụ là cột thẳng đứng). Cả ba vai đều không dùng công thức khởi đầu, nhưng mỗi vai đều có công thức kết thúc khác nhau. Thế là tôi đã tìm được cái chìa khóa để mở vào căn nhà Thương Khó. Không ngờ giải pháp đó đã bước đầu đáp ứng nhu cầu. Ngày Lễ Lá năm 1964, lần đầu tiên một *Bài Thương khó* tiếng Việt được hát lên trong nhà thờ Chánh tòa Đà Lạt, mà vai Chúa Giêsu lại chính là Đức cha Simon Hòa Nguyễn Văn Hiền. Giọng Ngài trầm ấm rất thích hợp với vai này. Giáo dân ai cũng phấn khởi vì cũng được tham gia hát thoải mái trong vai cộng đồng.

Sau lễ Lá, Đức cha Hiền lại gọi tôi: “Cứ theo kiểu này, cha soạn tiếp cho tôi bài *Exsultet* (*Mừng vui lên*) tức bài công bố Tin mừng Phục sinh, hát vào đêm Thứ Bảy Tuần Thánh.

Quả đây là một bài toán hóc búa. Vì bản bình ca tiếng Latinh có nét nhạc rất trang trọng, và hay nhất trong các giọng kể của nhạc bình ca, nhưng cũng rất phức tạp. Nó vừa có giọng kể chuyện, công thức khởi đầu, công thức giữa câu, công thức kết. Đối với tiếng ngoại quốc (Latinh, Ý, Anh hay Pháp) thì công thức gì cũng không thành vấn đề, nhưng đối với tiếng Việt thì... Lạy Chúa tôi! Tôi cũng vẫn phải dùng bản dịch của

sách lễ Hiệп Tại, là bản dịch duy nhất có vào thời điểм này. Vì chưa tìm ra được một lối hát tương đương theo cung cách dân tộc, nên tôi vẫn phải dùng giọng kể chuyện theo quãng ba thứ và thích ứng các công thức nương theo lối hát bình ca của tiếng Latinh, là lối hát đã trải qua trên cả ngàn năm kinh nghiệm. Tôi sợ rằng nhiều linh mục và phó tế sẽ vất vả lắm khi phải hát bài này. Và quả thật, các cha phó ở nhà thờ Chánh tòa đều ái ngại khi nhìn thấy bản hát. Cuối cùng chính tôi cũng phải đảm nhận hát bài này lần đầu tiên tại nhà thờ xứ Thánh Nicola Đà Lạt trong nghi thức vọng Phục Sinh năm 1965.

Thời gian qua rất mau, mới đó mà nay đã gần nửa thế kỷ. Tác giả ở tuổi ngoài tám mươi đang nghỉ hưu, các ca viên ca đoàn Seraphim thì lúc này đã trở thành ông bà nội ông bà ngoại cả rồi và nay thì mỗi người mỗi nơi trên nhiều châu lục của thế giới. Mỗi lần tưởng nhớ lại thời kỳ khai mở của *Bộ Lễ*, của các *Bài Thương Khó*, *bài Mừng Vui Lên* ai cũng cảm thấy bồi ngùi cảm động và bồi hồi nhớ tiếc. Nhưng nhờ qua phụng vụ, Thánh Ca sống xuyên thời gian và không gian. Dù đi nơi đâu trên thế giới, trong nước cũng như ở các nước ngoài, hễ có cử hành thánh lễ tiếng Việt là có nghe hát bộ lễ Seraphim. Mỗi lần như thế là các ca viên nói trên đây lại hòa nhập ngay và hát hăng say với cộng đoàn. Mỗi người cảm thấy như đang sống lại thời xưa của mình, và như trẻ lại được gần nửa thế kỷ. Nhưng theo chương trình của Chúa, chúng ta sẽ lần lượt về với Ngài, khi đó các Seraphim sẽ đón chúng ta vào ngòì chung với ca đoàn của các ngài để ca tụng Chúa. Mọi người đều hát hăng say đến nỗi khi hát tới bài Thánh Thánh Thánh thì cứ lặp lại hoài không ngừng nữa (*xem Is 6, 2-3 và câu cuối các Kinh Tiền Tụng trong sách lễ Rôma*).

Bộ lễ này vẫn được hát như thế từ năm 1964 cho đến nay (2013), trừ một vài thay đổi nhỏ thể theo bản dịch năm 2005 của Hội đồng Giám mục Việt Nam. Chỉ sau một vài năm là các nơi đã đọc và hát quen với bản mới này.

Như đã nói ở trên, vào năm 1964, trong khi bộ lễ thì đã được dặt nhạc theo bản dịch chính thức của UBPT, nhưng *Bài Thương khó* và *bài Mừng vui lên* thì chưa có bản dịch mới, vì lúc đó UBPT chưa kịp thực hiện, nên tôi lại buộc phải dùng bản dịch sách lễ Hiện Tại. Tới ngày nay, sau gần nửa thế kỷ, nhiều người còn vẫn ưa thích bản nhạc này, vì họ thấy các bài ấy rất tự nhiên và hài hòa giữa nhạc và lời. Thông thường thì các bản nhạc đầu tay dễ được như thế. Tôi sẽ tìm cách đưa những bài đó lên mạng để cung cấp một tài liệu cho mọi người.

Đầu năm 1969 là thời gian Hội đồng Tòa thánh thực thi *Hiến chế Phụng vụ* ban hành huấn thị để thi hành nhiều chỉ thị về phụng vụ theo tinh thần của Công đồng Vaticanô II. Có thể nói đây là một mốc điểm quan trọng nếu chỉ xét riêng về chu kỳ phân phối các bài đọc.

Trước thời gian đó, phụng vụ phân phối bài đọc cho các ngày chủ nhật theo chu kỳ một năm: tới Chủ nhật đó là đọc bài đọc đó, năm nào cũng như năm nào. Chỉ cần một cuốn sách lễ Rôma là trong đó có đủ mọi văn bản cần thiết cho tất cả mọi lễ trong năm.

Nhưng từ năm 1969, nhằm giúp Dân Chúa tiếp xúc nhiều với Lời Chúa, các bài đọc trong các Chúa nhật được phân phối theo chu kỳ 3 năm: năm A, năm B và năm C. Cứ 3 năm mới trở lại đọc bài cũ một lần.

Lễ Lá có 3 bài Thương khó: Năm A theo thánh Mátthêô, năm B theo thánh Máccô, năm C theo thánh Luca. Thứ Sáu Tuần Thánh thì cả 3 năm ABC đều đọc bài Thương khó theo thánh Gioan. Ta dễ dàng nhận thấy rằng các bài Thương khó tôi đã soạn năm 1964 không đủ dùng cho nhu cầu mới này. Thêm vào đó, từ năm 1969 và 1970, giáo hội Việt nam có sách Bài Đọc mới. Trong hoàn cảnh như vậy, một số người có thiện chí đã mau chóng phỏng theo cung thương khó của tôi để soạn những bài Thương khó mới, kể cả bài Mừng Vui Lên cho kịp

với nhu cầu. Các bài đó khác nhau và do khá nhiều người soạn. Có bài đề tên tôi là tác giả, có bài không đề. Một số người biên thư hỏi tôi: “Sao kỳ này Đức cha viết nhạc hát không xuôi nữa?” và họ cứ muốn có được các bản tôi đã soạn năm 1964 ngày xưa, nhưng khi lên mạng thì vì có nhiều dị bản quá nên bị lạc hướng. Tôi hứa sẽ đưa lên các bản đó kèm theo lời chú: bản gốc ĐC Hòa soạn năm 1964 tại Đà Lạt.

Vào tháng 10 năm 2001, khi Đức cha Phêrô Trần Đình Tứ làm Chủ tịch UBPT, thì ủy ban khởi công dịch lại toàn bộ sách lễ Rôma kể cả các bài đọc. Nhân cơ hội này, tôi đã soạn lại các *Bài Thương khó* đủ các năm ABC và bài ca *Mừng Vui Lên* theo các yêu cầu về bản dịch của UBPT và đã được HĐGM cho phép sử dụng. Bản mới nhất này được xuất bản năm 2003 dưới nhan đề *Bài Ca Thương Khó*. Giám mục Phaolô Nguyễn Văn Hòa biên soạn.

Nay UBPT đã hoàn tất bản dịch toàn bộ *Sách lễ Rôma* cùng với các bài đọc và đã nộp sang Bộ Phụng Tự để xin chuẩn nhận. Chúng tôi sẽ điều chỉnh lần sau nữa sau khi bản dịch nói trên trở thành bản chính thức.

Ghi lại ngày 01/09/2011

tại Đại Chủng viện Sao Biển Nha Trang

+ Phaolô Nguyễn Văn Hòa

Nguyên Phó xứ Chánh Tòa Đà Lạt

Nguyên Giám mục Nha Trang

Ghi chú: Đây là bản chính thức về ***Khai sinh bộ lễ Seraphim*** thay thế các bản đã viết trước.

TIẾP TỤC ĐỨNG SAU KHI HÁT LONG TRỌNG BA LẦN ALLELUIA

Lm. Giuse Phạm Đình Ái, SSS

Hỏi: Trong Lễ Đêm Canh Thức Vượt Qua, cộng đoàn tiếp tục đứng hay ngồi xuống khi hát Thánh vịnh 117/118 sau phần hát long trọng 3 lần Alleluia?

Đáp: Sở dĩ có câu hỏi này vì rất nhiều cộng đoàn phụng vụ bị lúng túng/phân vân không biết ở phần này, tức là sau khi hát long trọng 3 lần Alleluia và khi bắt đầu hát Thánh vịnh [Tv 117/118, 1-2. 16ab-17. 22-23], thì nên ngồi xuống hay tiếp tục đứng. Kết quả là có nơi thì ngồi có nơi lại đứng mà hầu hết đã chọn tư thế ngồi vì nghĩ rằng như trong mọi Thánh Lễ khác, cứ khi đọc/hát “Thánh vịnh Đáp ca” thì cộng đoàn phải ngồi.

Đúng là trong mọi Thánh Lễ, cộng đoàn ngồi khi đọc/hát Thánh vịnh Đáp ca, thậm chí cũng phải áp dụng như thế cho cả phần Phụng vụ Lời Chúa trước Kinh Vinh Danh trong chính Lễ Đêm Vọng Phục Sinh mà chúng ta đang bàn. Tuy nhiên, trong Lễ Đêm Canh Thức Vượt Qua này, ngay sau khi vừa hát xong Alleluia 3 lần cách long trọng, cộng đoàn phải tiếp tục đứng chứ không ngồi xuống để hát Thánh vịnh 117/118 cùng với đáp ca Alleluia. Đây là những lý do:

1/ Thứ nhất, Hội Thánh hướng dẫn trong Lễ Đêm Vọng Phục Sinh rằng “Sau bài Thánh thư, mọi người đứng lên. Linh mục, nếu cần thì phó tế hoặc ca viên giúp, long trọng xướng Alleluia và mọi người lặp lại. Hát ba lần, mỗi lần lên giọng cao hơn. Giáo dân đáp theo giọng được xướng. Rồi ca viên hát Thánh vịnh Đáp ca và dân chúng hát Alleluia đáp lại.”^[1] Như vậy, chúng ta được mời đứng lên để long trọng hát Alleluia và tất nhiên cộng đoàn vẫn tiếp tục đứng để công bố Thánh vịnh 117/118 cùng với đáp ca (Alleluia, Alleluia, Alleluia) bởi lẽ luật chữ đỏ đã không nói gì đến việc cộng đoàn ngồi xuống lúc

này, ngoại trừ ĐGM ngồi xuống vào lúc bỏ hương vào bình hương, chúc lành cho hương trong thỉnh lặng cũng như chúc lành cho thầy phó tế trước khi thầy di chuyển sang giảng đài để công bố Tin Mừng. Sau những lễ nghi này, ĐGM cũng đứng lên có thể là giữa lúc cộng đoàn vẫn đang còn hát Thánh vịnh 117/118.[2]

2/ Thứ hai, do vị trí [ở trước phần công bố Tin Mừng] cũng như do cấu trúc [Alleluia (3 lần) + Tv 117/118 [= câu xướng] + Alleluia (3 lần) + Tv 117/118 + Alleluia (3 lần) + Tv 117/118 + Alleluia (3 lần)], cả 3 lần hát Alleluia cách long trọng cùng với Thánh vịnh [117/118] được cộng đoàn hát tiếp ngay sau đó gộp lại được coi là tương đương với yếu tố Tung Hô Tin Mừng điển hình của bất cứ Thánh Lễ nào.[3] Nhưng còn hơn thế nữa, đây như thể là một loại Tung Hô Tin Mừng đặc biệt dành riêng cho Đêm Canh Thức Vượt Qua bởi lẽ cấu trúc của nó không đơn thuần bao gồm Alleluia [1] + Alleluia [2] + Câu xướng trước Tin Mừng [3] + Alleluia [4] mà đã tăng lên đến 3 lần hát Alleluia cách long trọng [mỗi lần lên giọng cao hơn] và hát thêm cả 3 triết của Thánh vịnh 117/118 nữa xét như là 3 câu tung hô trước Tin Mừng cùng với đáp ca là 3 tiếng “Alleluia, Alleluia, Alleluia” được lặp lại sau mỗi triết/đoạn của Thánh vịnh.[4] Chúng ta càng thấy rõ hơn phần hát Thánh Vịnh Đáp Ca này như thể là một Tung hô Tin Mừng trong các trường hợp sau. Một là khi ca viên giúp vị chủ tế long trọng xướng Alleluia cũng chính là người hát Thánh vịnh 117/118 luôn: “[Ca đoàn hoặc] ca xướng viên xướng trước Alleluia, mọi người đứng hát, và nếu cần thì lặp lại. Còn câu tung hô thì [ca đoàn hoặc] ca xướng viên hát.”[5] Hai là âm nhạc của Alleluia được hát 3 lần cách long trọng cũng như của đáp ca Alleluia là như nhau và âm nhạc cho cả phần Tung hô Tin Mừng này (Alleluia + Tv 117/118 + Alleluia) có thể được sáng tác và tấu lên như một bản nhạc/yếu tố âm nhạc duy nhất.[6] Chính vì thế cha Edward McNamara cho rằng tư thế đứng trong khi hát Thánh vịnh 117/118 trong Đêm Vọng Phục Sinh là một ngoại lệ đối với

quy tắc chung, vì nó đi theo và mở rộng theo câu xướng ba lần Alleluia long trọng của linh mục (Zenit.org 11/06/2019).**[7]** Sau nhiều tuần Mùa Chay vắng bóng tiếng Alleluia, nay trong niềm vui dạt dào của Lễ Đêm Vọng Phục Sinh, tiếng Alleluia được chào đón trở lại, sẽ vang lên trở lại một cách long trọng hơn, đặc biệt hơn và mạnh mẽ hơn so với mọi Thánh Lễ khác trong cả năm phụng vụ.**[8]** Đây là bài ca mới, bài ca khải hoàn mà cộng đoàn dưới thể hân hoan hát lên để tán dương và ngợi khen Chúa vì Người đã chiến thắng tử thần và Satan, đã sống lại, đang ngự bên hữu Chúa Cha, và cũng để hòa nhập với bài ca của các thần thánh trên thiên quốc kính mừng hôn lễ của Con Chiên (Kh 19,1-16).**[9]** Đối với yếu tố Tung Hô Tin Mừng của Thánh Lễ, chúng ta biết rằng nó phải được thực hiện ở tư thế đứng. Do đó, sau phần hát Alleluia long trọng, mọi người vẫn phải tiếp tục đứng để hát Thánh vịnh [117/118]/Tung Hô Tin Mừng, vì cộng đoàn tín hữu chào đón Chúa sẽ nói với mình trong Tin Mừng và biểu lộ đức tin bằng bài ca.**[10]**

3/ Thứ ba, hát 3 lần long trọng Alleluia xong, chắc chắn cộng đoàn phải bắt đầu tiến hành một số hành động phụng vụ ngay lập tức hoặc trễ hơn chút ít đang khi mọi người đứng công bố Thánh vịnh 117/118, và tốt nhất, tất cả những hành động ấy nên nằm gọn trong phần Tung Hô Tin Mừng chứ không chờ cho đến khi hát xong Thánh vịnh Đáp ca [117/118] thì mới thực hiện những lễ nghi ấy.[11]** Những hành động đó là: (i) sự di chuyển của những người giúp lễ tiến đến vị chủ tế để chuẩn bị hương; (ii) vị linh mục chủ tế đứng/ngồi**[12]** lấy hương bỏ vào bình hương, chúc lành cho hương;**[13]** (iii) sự di chuyển của thầy phó tế sắp công bố Tin Mừng đến xin vị chủ tế chúc lành, chủ tế đứng chúc lành**[14]** cho thầy như thường lệ đang khi giúp lễ cầm đầu hương và bình hương ra đứng trước bàn thờ chuẩn bị cho cuộc rước sang giảng đài; (iv) sự di chuyển của đoàn rước Sách Tin Mừng từ bàn thờ sang giảng đài, hay đơn giản hơn, chỉ là sự di chuyển của vị linh mục tiến đến giảng đài**

để công bố Tin Mừng.**[15]** Ở đây, có hai điều phải lưu ý. (i) Một là đoàn rước của phó tế/linh mục cùng với những người giúp lễ tiến đến giảng đài không nên quá vội vã và không nên diễn ra trong thinh lặng, vì theo truyền thống có từ thời thánh Augustinô, đoàn rước nên đi trong âm nhạc và ca hát, cụ thể là di chuyển trong lúc cộng đoàn đang hát Tv 117/118 (Tung hô Tin Mừng).**[16]** (ii) Hai là cộng đoàn không ngồi xuống để hát Thánh vịnh 117/118. Tư thế đứng của cộng đoàn lúc này mới đúng ý nghĩa và phù hợp với những lễ nghi ấy. Nói cách khác, việc cộng đoàn ngồi xuống hát Thánh vịnh 117/118 xét như là một Tung hô Tin Mừng hay là thành phần của Tung hô Tin Mừng giữa những sự di chuyển như vậy trên cung thánh, nhất là giữa cuộc rước kiệu Sách Tin Mừng sang giảng đài đang diễn ra,**[17]** là không phù hợp và thiếu ý nghĩa phụng vụ bởi lẽ cuộc rước này như là một sự biểu lộ ra bên ngoài Đức Kitô đang đến, là một biểu tượng loan báo Ngài sẽ lại đến lần cuối cùng trong vinh quang cũng như sắp đến ngay bây giờ trong Lời của Ngài.**[18]** Đối với cuộc rước Sách Tin Mừng từ bàn thờ tới giảng đài, hoặc là cuộc rước sang giảng đài để công bố Tin Mừng, mọi người phải đứng để chào đón Chúa Kitô, nhìn nhận và tuyên xưng Đức Kitô đang hiện diện và nói với họ.**[19]**

[1] *Sách Lễ Rôma* (1992), “Canh Thức Vượt Qua” số 34, 294; *Sách Lễ Nghi Giám Mục* [= LNGM], số 352; Thư Luân Lưu Về Việc Chuẩn Bị Và Cử Hành Đại Lễ Phục Sinh [= TLL] (1988), số 87.

[2] Quy Chế Tổng Quát Sách Lễ Rôma [= QCSL], số 212; LNGM 353, 140.

[3] X. Ed Broom, “Easter Vigil: Solemnity of Solemnities,” <https://catholicexchange.com/easter-vigil-the-solemnity-of-solemnities/>.

[4] *Sách Lễ Rôma* (1992), “Canh Thức Vượt Qua” số 34; LNGM 352; TLL 87.

[5] X. QCSL 62.

[6] X. Jeremy Helmes, *Three Great Days: Preparing the Liturgies of the Paschal Triduum* (Collegeville: The Liturgical Press, 2016), 50.

[7] X. Edward McNamara, “Có đặc quyền phụng vụ không? Nói thêm về tư thế đứng khi đọc ca tiếp liên,” (Zenit.org 11-6-2019), <https://dcvxuanloc.net/giai-dap-phung-vu-co-dac-quyen-phung-vu-khong-noi-them-ve-tu-the-dung-khi-doc-ca-tiep-lien/>.

[8] X. I. H. Dalmais, “Time in the Liturgy,” *The Church at Prayer: The Liturgy and Time*, vol IV, ed. Martimort, trans. Matthew J. O’Connell (Collegeville: The Liturgical Press, 1986), 43; Bernard Raas, SVD, *Liturgical Year*, vol. 2 (Manila: Logos Publications, Inc, 2006), 203.

[9] X. Clifford Howell, SJ, *Preparing for Easter* (Collegeville: The Liturgical Press, 1972), 110; Charles E. Miller, *The Celebration of the Eucharist* (New York: Alba House, 2010), 123.

[10] QCSL 62; Mục Lục Các Bài Đọc Trong Thánh Lễ [= MLBĐ] (1981), số 23.

[11] X. Peter J. Elliott, *Ceremonies of the Liturgical Year* (San Francisco: Ignatius Press, 2002), no. 286.

[12] Khi bỏ hương và chúc lành cho hương, QCSL [2002] số 212 nói linh mục đứng nhưng Chủ đồ của *Ordo Missae* (Nghị thức Thánh Lễ) [1965] số 42 lại nói linh mục ngồi.

[13] QCSL 132.

[14] X. *Cæremoniale Episcoporum* (1752 à 1948), II-V, n. 7, and II-VI, n. 12; *Ordo Missae* [1965], n. 42.

[15] X. André Mutel et Peter Freeman, *Cérémonial de la sainte Messe*, “La Vigile pascale”; *Sách Lễ Rôma* (1992), “Canh Thức Vượt Qua” số 35.

[16] X. QCSL 62-63.

[17] X. Nghị Thức Thánh Lễ (2002), số 14-15; QCSL 175; MLBĐ 17, 23.

[18] X. QCSL 62; Reinhard Messner, “La Liturgie de la Parole,” 57, trích lại trong John D. Laurance (ed.), *The Sacrament of the Eucharist* (Collegeville: The Liturgical Press, 2012), 136.

[19] *Sách Giáo Lý Hội Thánh Công Giáo*, số 1373; QCSL 60, 62, 131; MLBĐ 23.

SỨC THÔNG TRUYỀN CỦA ÂM NHẠC

Tác giả: Đức Bênêđictô XVI

WGPQN (10.01.2023) - Liên quan đến đức tin, tôi chợt nghĩ đến biến cố cuộc đời thánh Augustinô – một trong những giáo phụ tên tuổi của Giáo hội, sống giữa thế kỷ thứ IV–V sau Chúa Kitô – nghĩ đến cuộc trở lại mà chắc chắn có sự góp phần không nhỏ trong việc nghe hát thánh vịnh và thánh ca trong các buổi phụng vụ do thánh Ambrôsiô chủ sự. Thật vậy, nếu đức tin luôn nảy sinh từ việc lắng nghe Lời Chúa – một sự lắng nghe không chỉ bằng giác quan mà còn đi từ giác quan đến trí tâm – thì không còn nghi ngờ gì nữa, âm nhạc và đặc biệt là bài ca có thể giúp cho việc hát các thánh vịnh và thánh ca khả năng thông truyền nhiều hơn.

Trong số các đặc sủng của thánh Ambrôsiô điều đáng chú ý đó là sự nhạy cảm và khả năng âm nhạc, và khi được tấn phong làm giám mục Milan, ngài đã dùng ơn đặc biệt này để phục vụ đức tin và rao giảng Tin mừng. Chứng từ của thánh Augustinô (bấy giờ đang là giáo sư ở Milan, người tìm kiếm Chúa, tìm kiếm đức tin) về vấn đề này rất có ý nghĩa.

Trong cuốn thứ 10 của bộ sách Tự Thú, thánh Augustinô viết: “Quanh quần trong trí tôi những bài ca nơi thánh đường vốn lấy đi của tôi những giọt nước mắt khi niềm tin vừa tìm lại được. Và cảm xúc vẫn còn khơi dậy trong tôi cho đến ngày nay không phải là bài hát mà là những ca từ được hát, nếu bạn hát với chất giọng trong trẻo và lên xuống hòa hợp, tôi lại nhận ra lợi ích lớn lao của thực hành này” (33, 50).

Kinh nghiệm về các bài thánh ca của phụng vụ Ambrôsiô mạnh mẽ đến mức khiến thánh Augustinô đã khắc ghi chúng trong tâm khảm và thường trích dẫn chúng trong các tác phẩm của mình; hay đúng hơn thánh Augustinô đã viết riêng một tác

phẩm về âm nhạc, *De Musica*. Ngài khẳng định rằng, không tán thành việc tìm kiếm thứ cảm giác vui thú thuần túy khi hát phụng vụ, nhưng hãy nhận biết rằng âm nhạc và bài hát được soạn kỹ lưỡng có thể giúp ta đón nhận Lời Chúa và nhận được cảm xúc lành mạnh.

Chứng từ trên của thánh Augustinô giúp chúng ta hiểu thêm điều mà Hiến chế Phụng vụ thánh đã dạy: “Truyền thống âm nhạc của toàn thể Giáo Hội đã kiến tạo nên một kho tàng vô giá, vượt hẳn với mọi nghệ thuật khác, nhất là vì điệu nhạc thánh đi liền với lời ca, góp phần cần thiết hoặc trọn vẹn trong phụng vụ trọng thể” (số 112). Tại sao là “cần thiết và trọn vẹn?” Chắc chắn là không phải vì những lý do thẩm mỹ thuần túy, theo nghĩa hời hợt, nhưng vì nó cộng tác trong việc nuôi dưỡng và diễn tả đức tin nhờ vẻ đẹp của nó, và vì vậy nó làm vinh danh Thiên Chúa và thánh hóa các tín hữu, vốn là mục đích của thánh nhạc (sđd).

Vì chính lý do này tôi muốn cảm ơn anh chị em vì sự phục vụ rất quý giá mà anh chị em đã làm: âm nhạc mà anh chị em thực hiện không phải là một thứ phụ kiện hay chỉ là thứ tô điểm bên ngoài của phụng vụ, nhưng nó chính là phụng vụ. Anh chị em giúp toàn thể cộng đoàn ca ngợi Thiên Chúa, làm cho Lời của Ngài đi vào tận đáy lòng. Anh chị em cầu nguyện bằng bài hát và giúp người khác cầu nguyện, và việc anh chị em tham gia ca hát và cầu nguyện trong phụng vụ là ôm lấy toàn thể thế giới trong việc tôn vinh Đấng Tạo Hóa.

G. Võ Tá Hoàng

*Chuyển ngữ từ: Discorso del Santo padre Benedetto XVI
ai partecipanti all'incontro promosso Dall'associazione
Italiana Santa Cecilia*

Nguồn: gpquinhon.org

CỬ HÀNH PHỤNG VỤ

GẶP GỠ CHÚA KITÔ-LOAN BÁO TIN MỪNG

Lm. Nguyễn Văn Hình (D.Min)

Dẫn nhập

Sứ mệnh tiên quyết của Giáo hội là mời gọi nhân loại trở về với nguồn ơn cứu rỗi qua việc rao giảng Phúc Âm và chuẩn bị tâm hồn mọi người sẵn sàng tiến tới các màu nhiệm thánh qua những việc đạo đức. Phụng Vụ là “chóp đỉnh” các sinh hoạt, tuy không phải là sinh hoạt độc nhất của Giáo Hội^[1]. Hai Sắc lệnh: Phụng vụ thánh và các phương tiện truyền thông được Công đồng ký, ban hành đầu tiên và trong cùng một ngày, cho chúng ta thấy tầm quan trọng của việc đổi mới và cải tổ Giáo hội cần bắt đầu từ phụng vụ, cái “Bên trong” và truyền thông, cái “Bên ngoài”. Sau đây, tôi xin chia sẻ mục vụ: “Cử hành phụng vụ: Gặp gỡ Chúa Kitô – Loan báo Tin mừng”.

Nhận thức

Công Đồng dành cả một Hiến Chế để bàn tới Phụng Vụ với một thời gian khá lâu để chuẩn bị, thảo luận và biểu quyết. “Đây là lược đồ được cứu xét đầu tiên ở Công Đồng và cũng có thể là lược đồ giá trị nhất theo tầm quan trọng của nó trong đời sống Giáo Hội”⁵. Ngày 14-11-1962, trong phiên họp khoáng đại, lược đồ đã được các Nghị Phụ bỏ phiếu chấp thuận trên nguyên tắc. Kết quả có 2.162 phiếu thuận và 46 phiếu chống. Sau đó các chuyên viên Công đồng bắt tay vào việc cứu xét những điểm đề nghị tu chỉnh. Công việc kéo dài từ 17-11 đến 6-12-1962 và đầu kỳ họp II năm 1963. Ngày 4-12-1963 Đức Thánh Giáo Hoàng Phaolô VI long trọng công bố Hiến Chế này. Nhờ đó, người ta đã bắt đầu suy luận về Phụng Vụ một cách sâu xa và chín chắn, mang tính chất thần học và mục vụ. Sau đây, tôi xin nêu lên những điểm nhấn trong Hiến Chế

về Phụng Vụ Thánh. Nội dung giáo lý: hàm chứa nhiều nguyên tắc thần học và những tiêu chuẩn hướng dẫn việc canh tân và phát triển hữu hiệu nên Phụng Vụ. Trước hết phác họa nền tảng thần học của Phụng Vụ. Phụng Vụ là công cuộc cứu rỗi của Chúa Kitô. Công cuộc này còn được tiếp tục và tồn tại mãi trong Giáo Hội, nhất là qua lễ nghi hiến tế tạ ơn và các bí tích. Chính Chúa Kitô, Đấng hiện diện trong Giáo Hội, dùng các dấu chỉ bí tích dâng lên Thiên Chúa lễ vật toàn thiện và thánh hóa nhân loại. Là thủ lãnh tối cao của Giáo Hội, Người cầu nguyện với dân Người và ban phát nguồn ơn cứu chuộc. Do đó, những động tác Phụng Vụ chỉ là sự thực thi cụ thể chức vụ tư tế của Chúa Kitô trong Giáo Hội: chức tư tế luôn luôn hiện diện và hoạt động, nó tự biểu lộ qua các nghi thức khả giác và hữu hiệu. Phụng vụ là công cuộc cứu chuộc được Đức Kitô hoàn tất[2] được Giáo hội tiếp tục[3]. Đức Kitô hiện diện trong phụng vụ[4]. Các mẫu nhiệm Phụng Vụ là “chóp đỉnh” sinh hoạt của Giáo Hội đồng thời cũng là nguồn mạch các nhân đức. Và vì vậy, Dân Chúa ngày một ý thức về vai trò quan trọng của Phụng Vụ trong đời sống Kitô hữu và Giáo Hội.

Đồng thời, Phụng Vụ là sự chờ đợi, là sự nếm trước Phụng Vụ trên trời, nơi mà tất cả chúng ta đang tiến về như những lữ hành. Công Đồng chỉ dẫn tổng quát cho việc cải tiến Phụng Vụ.

Để tín hữu xác tín đầy đủ và tham gia trọn vẹn các nghi lễ một cách ý thức và chủ động, trước hết phải huấn luyện các chủ chăn, rồi đến lượt các ngài sẽ huấn luyện lại cho tín hữu. Ngoài ra, còn phải tiếp tục cố gắng để cải tiến cách tốt đẹp toàn bộ Phụng Vụ theo những qui tắc tổng quát và đặc thù.

Đào luyện

Gặp gỡ Chúa là ưu tiên của phụng vụ. Giáo dân tham dự vào phụng vụ là nguồn mạch sự kết hợp với Đức Kitô[5]. Nguồn mạch của việc tông đồ[6]. Việc huấn luyện cho các tín

hữu về phụng vụ[7], nhất là cho các giảng viên giáo lý[8], các nhạc sĩ, ca sĩ và các nghệ sĩ. Đức Thánh Cha Phanxicô nhấn mạnh rằng “sự tham dự hiệu quả của dân Chúa” phải là điều ưu tiên, để **“dẫn tín hữu đến với Chúa Kitô và Chúa Kitô đến với họ.”** Do đó ngài cảnh báo nguy cơ đặt **“nghĩ lễ lên hàng đầu,** bởi vì nó dẫn đến việc có những “những nghi lễ đẹp đẽ, nhưng không có sức mạnh, không có hương vị, không có ý nghĩa, bởi vì chúng **không chạm đến trái tim và cuộc sống của dân Chúa. Chính Đức Kitô làm cho trái tim rung động; chính cuộc gặp gỡ với Người thu hút tinh thần”**. Đức Thánh Cha: “Cử hành phụng vụ là cuộc gặp gỡ với Chúa Kitô. Ngài cũng cảnh báo chống lại việc chú trọng nghi thức hơn là gặp gỡ Chúa, và đặc biệt, ngài chống lại việc cử hành phụng vụ cách luộm thuộm, cầu thả, thiếu chuẩn bị”[9]. Về điểm tinh lặng phụng vụ, Đức Thánh Cha cũng lưu ý về sự cần thiết giữ tinh lặng trước và sau khi cử hành phụng vụ, bởi vì “chính sự tinh lặng chuẩn bị bạn tham dự mầu nhiệm, giúp bạn hoà vào mầu nhiệm, để cho tiếng vang của Lời vang vọng”. Công đồng Vat. II: Biến đổi Giáo hội Bắt đầu từ phụng vụ nghiêm túc. Theo qui luật tự nhiên: “Cái bên trong biến đổi cái bên ngoài”. Sau đây là một trong những ứng dụng trong cử hành phụng vụ. Trong huấn từ vào dịp tĩnh tâm của linh mục đoàn Tổng Giáo phận Sài Gòn, năm 2022, Đức Tổng Giuse đã lưu ý về việc giữ tinh lặng thánh như Quy chế Tổng quát Sách lễ Roma hướng dẫn và được Đức Thánh cha Phanxicô nhắc lại trong Tông thư *Desiderio Desideravi*. Tinh lặng thánh là một thành phần của việc cử hành và là cao điểm của trình tự phụng vụ. Đây là động tác dành cho toàn thể cộng đoàn, qua đó, Chúa Thánh Thần hiện diện làm sinh động toàn bộ việc cử hành và uốn nắn người tham dự. “Các Giáo xứ và cộng đoàn thực hiện tinh lặng thánh, trong tất cả các thánh lễ từ đầu mùa Vọng này”[10], vào bốn thời điểm của thánh lễ:

1. Trong nghi thức sám hối và sau lời mời cầu nguyện đầu lễ để hồi tâm;

2. Sau bài giảng hoặc bài Tin mừng để Lời Chúa thấm nhập trong tâm hồn;

3. Sau khi rước lễ để tạ ơn và kết hợp với Chúa trong tâm tình cầu nguyện[11].

Kết luận

Đức Thánh Cha Phanxicô nhấn mạnh rằng “sự tham dự hiệu quả của dân Chúa” phải là điều ưu tiên, để **“dẫn tín hữu đến với Chúa Kitô và Chúa Kitô đến với họ.”** Do đó ngài cảnh báo nguy cơ đặt **ngghi lễ lên hàng đầu**”. Và **“Một cử hành không loan báo Tin Mừng thì không phải là cử hành đích thực”**[12].

Đức Thánh Cha cũng nhấn mạnh đến tầm quan trọng của sự **tôn nghiêm** trong Thánh lễ. Ngài khuyên các **nhà phụng vụ** nên tôn chức nghi lễ phụng vụ thích hợp với cộng đoàn để họ được tăng trưởng trong đời sống phụng vụ. Ngài nói rằng nếu các nhà phụng vụ không lên tiếng khi nhìn thấy những cử hành phụng vụ cầu thả, luộm thuộm, thiếu chuẩn bị, nghĩa là họ không giúp đỡ các cộng đoàn, không đồng hành với họ. Cần có những lớp **huấn luyện và phát huy phụng vụ thánh**.

Đặc biệt vai trò của **vị chuông nghi** trong các cử hành phụng vụ cũng được Đức Thánh Cha lưu ý. Theo ngài, đây là việc phục vụ, vị chuông nghi cộng tác với Giám mục để phục vụ cộng đoàn. Nhưng đôi khi vị này lại trở thành trung tâm của phụng vụ. Vị chủ tế mới là người chủ sự, do đó **vị chuông nghi càng ít tỏ hiện** thì càng là vị chuông nghi thực hiện đúng chức năng[13].

Truyền thông TGP/SG tháng Giêng 2023
Lm. Nguyễn Văn Hình (D.Min)

Chú thích:

[1] PV 9,10,11

[2] PV 5

[3] PV 6.

[4] PV 7, 33, 35; TG 16.

[5] TĐ 4

[6] TĐ10

[7] PV 19 LM 5

[8] TG 17; PV 15; PV 127

[9] ĐTC Phanxicô, *việc cử hành phụng vụ cách cầu thả, thiếu chuẩn bị, Ngày 20/1/2023*

[10] Đức Tổng Giám mục Sài Gòn

[11] Lm. Phêrô Kiêu Công Tùng, Chương án, Văn phòng Tòa Tổng Giám mục Sài Gòn, ngày 25 tháng 11 năm 2022 (đã ấn ký)

[12] Đức Thánh Cha, *tông thư Desiderio Desideravi*

[13] ĐTC Phanxicô, *việc cử hành phụng vụ cách cầu thả, thiếu chuẩn bị, Ngày 20/1/2023*

CHƠI NHẠC KHÍ HOẶC HÁT TRONG KHI TRUYỀN PHÉP ĐƯỢC KHÔNG?

G. Võ Tá Hoàng

Hỏi: Chơi nhạc khí hoặc hát trong khi truyền phép bánh và rượu trong Thánh Lễ được không?

Trả lời của Cha Edward McNamara thuộc Hội dòng Đạo binh Chúa Kitô, giáo sư thần học phụng vụ và bí tích.

Câu trả lời ngắn gọn cho câu hỏi này là không. Huấn thị “Musicam Sacram” năm 1967 nói khá rõ ràng về điểm này:

Số 64: “Việc sử dụng các nhạc khí để đệm theo tiếng hát đóng vai trò hỗ trợ các giọng ca và giúp cộng đoàn tham dự dễ dàng hơn, cũng như đạt đến sự kết hiệp mật thiết với nhau hơn. Nhưng âm thanh của các nhạc khí không bao giờ được lấn tiếng hát, và làm cho bản văn trở nên khó hiểu. Mọi nhạc khí đều phải im tiếng khi linh mục hay thừa tác viên đọc cao giọng một bản văn được dành riêng cho các vị ấy”.

Số 65: “Trong các lễ hát hoặc lễ đọc, có thể dùng đại quản cầm hoặc một nhạc khí nào khác đã được chính thức thừa nhận để đệm theo tiếng hát của ca đoàn và giáo dân. Có thể đọc tấu nhạc trước khi linh mục tới bàn thờ, lúc dâng lễ vật, trong khi rước lễ và lúc cuối lễ”.

Điều này cũng được đề cập trong Quy Chế Tổng Quát Sách Lễ Rôma:

Số 32: “Bản chất các kinh nguyện "chủ tọa" buộc linh mục phải đọc rõ ràng, lớn tiếng, và buộc mọi người phải chăm chú lắng nghe. Vì thế, khi linh mục đọc các kinh này, không ai được đọc hay hát kinh nào khác, cũng không được đánh đàn hay chơi nhạc cụ nào khác”[\[1\]](#)

Điều này áp dụng cho tất cả các kinh nguyện chủ tọa chứ không chỉ lúc truyền phép.

Tuy nhiên, việc loại trừ các nhạc khí không ngăn cấm việc tùy ý sử dụng chuông lúc truyền phép. Nghĩa là:

Số 150: “Một chút trước khi Truyền phép, nếu thích hợp, một thừa tác viên sẽ rung một chiếc chuông nhỏ để báo hiệu cho các tín hữu. Thừa tác viên cũng rung chiếc chuông nhỏ ở mỗi lần linh mục nâng cao, theo phong tục địa phương. Nếu xông hương, khi Mình Thánh và Chén Thánh được trưng bày cho giáo dân sau khi Truyền Phép, một thừa tác viên xông hương”.

Trong khi các nhạc khí và các bài ca khác bị loại trừ thì linh mục được khuyến (QCSLRM, số147) nên hát những kinh nguyện chủ tọa, ít là những phần mà âm nhạc được trừ liệu trong sách lễ. Điều này bao gồm khả năng hát Kinh nguyện Thánh Thể và truyền phép mà Sách lễ Rôma cung cấp phần nhạc đơn giản soạn cho Kinh nguyện Thánh Thể I-IV. Điều này có thể rất hữu ích tại các thánh lễ đồng tế lớn.

Cuối cùng, một phong tục hình như đã có từ xưa là chơi quốc ca khi truyền phép, đặc biệt là trong quân đội Tây Ban Nha và các quốc gia từng nằm dưới sự cai trị của người Tây Ban Nha.

Mặc dù phong tục này được giải thích với mục đích tôn vinh Bí tích Thánh Thể hoặc như một dấu hiệu của việc dâng hiến đất nước cho Chúa Kitô, dù sao nó vẫn trái với luật phụng vụ hiện hành và có lẽ tốt hơn là nên để nó biến mất.

G. Võ Tá Hoàng chuyển ngữ từ: <https://epriest.com/>

Nguồn: gpquinhon.org

[1] Xem thêm Hương Dẫn Mục Vụ Thánh Nhạc số 170-172.

ĐTC Phanxicô:

CA ĐOÀN KHÔNG HÁT THAY CỘNG ĐOÀN NHƯNG GIÚP CỘNG ĐOÀN CÙNG HÁT

Đức Thánh Cha Phanxicô mời gọi các ca đoàn và các ca viên trên toàn thế giới thúc đẩy cộng đoàn tham gia và cầu nguyện trong các cử hành phụng vụ, chứ không hát thay cho cộng đoàn.

“Các con đã đánh thức Vatican!”, Đức Thánh Cha Phanxicô đã nói vui như thế để tỏ ý khen ngợi buổi trình diễn âm nhạc của các tham dự viên Hội nghị Quốc tế các Ca đoàn lần thứ 3, trong buổi tiếp kiến hôm thứ Bảy 24/11/2018 tại Sân đường Phaolô VI.

“Tiếng nhạc và lời ca của các con thực sự là công cụ Phúc Âm hóa bằng những chứng từ bám sâu vào Lời Chúa, vốn lay động tâm hồn mọi người. Các con cũng Phúc Âm hóa bằng cách giúp cộng đoàn cử hành các bí tích, nhất là bí tích Thánh Thể, khiến mọi người cảm nhận được vẻ đẹp của Thiên đàng”.

Khoảng 7.000 nhạc sĩ và ca viên đang tham dự Hội nghị Quốc tế các Ca đoàn do Hội đồng Toà Thánh về Tân Phúc âm hoá tổ chức trong 3 ngày.

Linh hoạt viên phụng vụ

Đức Thánh Cha khuyến khích các ca viên cứ hát lên những tâm tình của của cộng đoàn Giáo hội.

“Thường âm nhạc và bài ca có thể làm nên những khoảnh khắc độc đáo trong cuộc sống con người, bởi vì những khoảnh khắc ấy sẽ trở thành kỷ niệm quý giá ghi dấu trong cuộc đời họ”.

Đức Thánh Cha cũng nhắc nhở các ca đoàn đừng để mình bị cám dỗ mà phô diễn tài năng lấn lướt cộng đoàn, khiến cho các tín hữu không thể tích cực tham gia Thánh Lễ.

“Ca đoàn là các linh hoạt viên về thánh nhạc, thánh ca cho toàn thể cộng đoàn. Đừng chiếm chỗ của cộng đoàn, đừng làm cho dân Chúa mất đi cơ hội được cùng hát với các con và làm chứng cho một cộng đoàn cầu nguyện của Hội thánh”.

Đức Thánh Cha còn khen ngợi các ca viên biết tìm kiếm cách thức “thúc đẩy sự cầu nguyện trong các cử hành phụng vụ”.

Lòng đạo đức bình dân

Đức Thánh Cha Phanxicô cũng mời gọi họ dành chỗ cho các hình thức diễn tả lòng đạo đức bình dân. “Lễ kính các thánh bổn mạng, rước kiệu, vũ điệu, và các bài thánh ca của các dân tộc là di sản tôn giáo đích thực, đáng được trân trọng và ủng hộ, vì dù sao những cách thức diễn tả lòng đạo đức ấy vẫn là do tác động của Chúa Thánh Thần trong lòng Hội thánh”.

Cuối cùng, Đức Thánh Cha nói rằng âm nhạc cần phải trở thành phương tiện thúc đẩy sự hiệp nhất. Ngài nói “nếu chúng ta biết phó thác cho tình yêu của Thiên Chúa Cha” thì âm nhạc có thể “làm cho Phúc âm sinh ơn ích trong thế giới ngày nay nhờ vẻ đẹp vẫn luôn cuốn hút và thúc đẩy người ta đón nhận đức tin”.

(Nguồn: *Vatican News*, 24.11.2018) *Minh Đức*

GẶP GỖ & CHIA SẺ về CA TRƯỞNG THÁNH NHẠC (2-2023)

Chương trình và nội dung cụ thể:

- Thứ Bảy (4-2-2023) : Lm *Rôcô Nguyễn Duy*
Bài 1: PHÁC HỌA CHÂN DUNG CA TRƯỞNG
- Thứ Bảy (11-2-2023) : Lm *Giuse Phạm Đình Ái, SSS*
Bài 2: CA HÁT PHỤNG VỤ TRONG THÁNH LỄ
- Thứ Bảy (18-2-2023): *Ns Anh Tuấn và Ns Minh Tâm*
**Bài 3: KỸ NĂNG THỂ HIỆN TIẾT TẤU & GIAI
DIỆU**
- Thứ Bảy (25-2-2023) : *Ns Anh Tuấn và Ns Minh Tâm*
**Bài 4: KỸ NĂNG THỂ HIỆN DIỄN ÂM & CƯỜNG
ĐỘ**
- Thứ Bảy (4-3-2023) : *Ns Anh Tuấn và Ns Minh Tâm*
**Bài 5: KỸ NĂNG PHÂN ĐỊNH CẤU TRÚC & KẾT
CẤU CỦA BÀI NHẠC**
- Thứ Bảy (11-3-2023): *Ns Ngọc Linh*
**Bài 6: HƯỚNG DẪN KỸ THUẬT ĐÁNH NHỊP CƠ
BẢN & HOA MỸ**
- Thứ Bảy (18-3-2023): *Ns Tiến Linh*
**Bài 7: CÁCH KHỞI TẤU VÀ XỬ LÝ TÁC
PHẨM THÔNG THƯỜNG**

- Thứ Bảy (25-3-2023): *Ns Tiến Linh*
Bài 8: KẾT HỢP TIẾT TẤU HIỆN ĐẠI VÀ PHÁC HỌA TIẾT TẤU BÌNH CA THEO NGUYÊN TẮC CỦA SOLESMES
- Thứ Bảy (1-4-2023): *Ns Phanxicô*
Bài 9: KINH NGHIỆM CHỌN BÀI CA PHỤNG VỤ
- Thứ Bảy (15-4-2023): *Lm Giuse Nguyễn Hoàng Chương*
Bài 10: CA TRƯỞNG THÁNH NHẠC TRONG TINH THẦN HIỆP HÀNH
- Thứ Bảy (22-4-2023): *Lm Nguyễn Duy*
Bài 11: CA ĐOÀN PHỤNG VỤ
- Thứ Bảy (29-4-2023) : *Lm Phêrô Kim Long*
Bài 12: MỘT SỐ KINH NGHIỆM ĐIỀU KHIỂN CA ĐOÀN + TỔNG KẾT

Bài 3+4: Nâng cao nhạc lý, ký xướng âm, hòa âm, thanh nhạc, điều khiển (*Ns Anh Tuấn và Minh Tâm*)

* Những điều cần về nhạc lý, ký xướng âm

* Chuẩn bị chu đáo bài hát trước khi dạy hát

Bài 5: **Hướng dẫn** kỹ thuật đánh nhịp cơ bản và hoa mỹ (*Ns Ngọc Linh*)

Bài 6: Cách khởi tấu và xử lý tác phẩm thông thường (*Ns Tiến Linh*)

Bài 7: Kết hợp tiết tấu hiện đại và phác họa tiết tấu bình ca theo nguyên tắc của Solesmes (*Ns Tiến Linh*)

Bài 8: Kinh nghiệm chọn bài hát dùng trong Phụng vụ:

* Nên nhớ: Nhạc Phụng vụ phải thánh vì Lời ca là Lời Chúa, lời Phụng vụ hay rút ra từ Lời Chúa, lời kinh Phụng vụ; vì đi liền với tác động phụng vụ và là lời cầu nguyện của Dân Chúa

* Theo 3 tiêu chuẩn thẩm định: - Phụng vụ, - Mục vụ và âm nhạc (x.HDMVTN 117-125)

* Về Lời ca: là nghệ thuật đích thực (tính văn chương, thi ca, càng đậm hình ảnh kinh thánh càng diễn được nhiều ý nghĩa...)(*Ns Phanxicô*)

Bài 9: Sống đời Kitô hữu với Hồn tông đồ: nhiệt thành phục vụ trong lĩnh vực Thánh nhạc để làm sáng danh Chúa và mưu ích cho cộng đoàn ... Thái độ khiêm nhường và biết lắng nghe:

* Sống nhân bản, sống chính danh Kitô hữu

* Biết nối kết và hiệp hành với những phận vụ khác khi cử hành Phụng vụ

* Biết khiêm nhường và lắng nghe (*Lm Hoàng Chương*)

Bài 10: Tổ chức Ca đoàn (theo tổ chức của mỗi Gx)

Bài 11: Trao đổi và chia sẻ về Khóa Ca trưởng Nâng cao (Ban Thánh nhạc)

BAN THÁNH NHẠC
GIÁO PHẬN BẮC NINH

NHẬN ĐỊNH VÀ GÓP Ý về việc **CA HÁT** của **CỘNG ĐOÀN PHỤNG VỤ**

Trọng kính Đức cha Chủ tịch Ủy Ban Thánh nhạc,

Kính thưa Cha Tổng Thư ký, quý cha, quý thành viên trong Ủy Ban Thánh nhạc–trực thuộc Hội Đồng Giám mục VN,

Như chúng ta đã biết, Huấn thị về Âm nhạc trong Phụng vụ, ban hành ngày 5/3/1967, số 16 có nói: *“Thật không có gì tung bừng và vui vẻ hơn trong một buổi cử hành phụng vụ, mà toàn thể cộng đoàn biểu lộ đức tin và lòng đạo đức của mình ra bằng lời ca tiếng hát”*. Cùng với đó, UBTN/HĐGMVN cũng hướng dẫn và khuyến khích các Giáo phận triển khai việc ca hát của cộng đoàn trong phụng vụ. Vì thế, Giáo phận chúng con luôn luôn hưởng ứng và thi hành nơi giáo xứ, dòng tu ưu tiên cho việc ca hát của cộng đoàn trong phụng vụ.

Tuy nhiên, trong thực tế công việc, BTN-Giáo Phận chúng con cũng gặp không ít khó khăn về nhiều mặt. Dưới đây là những thuận lợi, khó khăn và một số giải pháp, mà BTNGP chúng con nhận thấy và mạnh dạn đề xuất:

1. Thuận lợi:

- ▶ Được sự hưởng ứng của các cha xứ. Đồng thời một số các cha cũng tích cực tham gia vào việc triển khai nơi các giáo xứ, giáo họ, mà mình thuộc về,
- ▶ Một số ca đoàn hưởng ứng, bởi vì họ được giảm tải về thời gian và chuyên môn khi phục vụ thánh nhạc tại địa phương,

- ▶ Hầu hết giáo dân đều tham gia cách nhiệt tình: thưa đáp trong thánh lễ, hát thánh nhạc cách sốt sắng. từ đó, người giáo dân ý thức việc tham gia phụng vụ cách năng động.

2. Khó khăn:

- ▶ Bên cạnh những cha xứ nhiệt tình hưởng ứng, còn nhiều cha không mấy quan tâm (*ca đoàn cũng được; không cũng được; hát cũng được, không hát thì được*). Điều ấy làm cho việc triển khai ý hướng của UBTN gặp không ít khó khăn.
- ▶ Cũng có nhiều cha xứ khác quan điểm. Các ngài cho rằng, việc ca hát là của ca đoàn. Thành phần nào có nhiệm vụ của thành phần đó. Vì thế, việc cộng đoàn ca hát trong phụng vụ hầu như không được triển khai,
- ▶ Một số nơi hẻo lánh, số giáo dân ít, gần như khó triển khai ý hướng hát cộng đồng,
- ▶ Nhiều giáo xứ còn nghèo. Vì thế việc mua trang thiết bị (màn hình vi tính, sách hát) phục vụ cho hát cộng đồng bị hạn chế,
- ▶ Những người được đào tạo chuyên môn để phục vụ việc ca hát cộng đồng còn ít, và sự nhiệt tình chưa cao (*người trình chiếu bài hát, người đệm đàn phụng vụ*),
- ▶ Nhiều ca đoàn ỷ lại. Các thành viên ít đi lễ hơn, bởi họ nghĩ rằng, không phải là phiên ca đoàn mình phục vụ,
- ▶ Nhiều ca trưởng giảm độ nhiệt tình, bởi vì một tuần chỉ hát lễ một hai buổi. Vì thế dẫn đến tình trạng bỏ bê công tác chuyên môn phục vụ thánh nhạc,
- ▶ Cộng đoàn phụng vụ, phần lớn chỉ hát được một số bài hát quen thuộc. Vì thế, trong các mùa phụng vụ, các lễ kính, lễ nhớ, các dịp lễ đặc biệt, phụng vụ thánh nhạc trở nên ít phong phú, và có xu hướng lặp đi lặp lại,

- ▶ Vì là hát cộng đồng, không phải ai cũng hát chuẩn, hát đúng. Vì vậy, nhiều bài thánh ca bị thay đổi đôi chút về cung giọng, nhịp điệu, không còn nguyên bản theo ý tưởng của tác giả.

3. Giải pháp:

- ▶ Cần có các buổi hướng dẫn, nói chuyện cho người giáo dân biết tầm quan trọng của việc ca hát cộng đoàn trong phụng vụ, hầu mọi người đều ý thức việc góp phần của mình trong phụng vụ. Bởi vì cộng đoàn cũng giống như một thân thể. Mọi hình thức sống cá nhân và riêng rẽ cần phải tránh (x.QCTQ số 95)
- ▶ Thông tri cho quý cha xứ về định hướng của HĐGMVN về thánh nhạc. Từ đó, quý cha có thể tích cực hơn trong việc triển khai nơi các giáo xứ mà mình thuộc về,
- ▶ Chăm mở các lớp đào tạo cho người lớn, thiếu nhi về các kỹ thuật trình chiếu Powerpoint các bài thánh nhạc trong phụng vụ, cũng như các lớp đào tạo về đệm đàn, ca trưởng trong phụng vụ,
- ▶ Vì là hát cộng đồng, cho nên vai trò của người ca trưởng điều phối bị mờ đi. Để tránh sự ỷ lại, thiếu nhiệt tình, có thể mời gọi các ca trưởng cộng tác trong việc soạn thảo các bài thánh nhạc đã được UBTN/HĐGMVN phê chuẩn, được đăng tải trên trang web của HĐGMVN.

Trọng kính Đức cha Chủ tịch Ủy Ban Thánh nhạc,

Kính thưa Cha Tổng Thư ký, quý cha, quý thành viên trong UBTN/ HĐGMVN,

Trên đây là một vài nhận định và đóng góp về việc ca hát của cộng đoàn phụng vụ, mà BTN-GP Bắc Ninh chúng con, trong quá trình triển khai ý tưởng của UBTN đã nhận thấy và đúc rút. Chắc chắn những nhận định này còn mang tính chủ quan, và chưa thể lột tả hết được tình hình thánh nhạc của giáo phận. Kính xin Đức cha, quý cha, quý thành viên trong UBTN/ HĐGMVN tiếp tục yêu thương, hướng dẫn, và thêm lời cầu nguyện để chúng con thêm lòng nhiệt huyết hăng say trong việc phụng sự Thiên Chúa và phục vụ Giáo Hội.

Bắc Ninh, ngày 25 tháng 3 năm 2023
Trưởng Ban Thánh nhạc GP.
Lm. Phanxicô Xaviê Bùi Quang Thuận

BAN THÁNH NHẠC
GIÁO PHẬN BÙI CHU

NHẬN ĐỊNH VÀ GÓP Ý VIỆC CA HÁT CỦA CỘNG ĐOÀN PHỤNG VỤ

Theo Hướng dẫn Mục vụ Thánh nhạc, số 25-28 thì “trong khi cử hành Thánh Lễ, các tín hữu họp thành dân thánh”, cần phải “tham dự trọn vẹn, tích cực và có ý thức” và cần phải tránh “mọi hình thức sống cá nhân và riêng rẽ”, đặc biệt trong đó, “ca hát là một trong những cách thể hàng đầu giúp cộng đoàn tín hữu tham gia cách tích cực vào phụng vụ”.

Thế nhưng, vì nhiều lý do chủ quan và khách quan, trong nhiều thập niên qua, việc ca hát chung của Cộng đoàn Phụng vụ không phải đã có thể thực hiện được cách xuôi thuận dễ dàng. Tuy nhiên, mặc dù đã có được những điều thuận lợi, hay còn gặp những khó khăn ở nhiều phương diện, nhưng trong thực tế, những người hữu trách Thánh ca vẫn có thể tìm ra những giải pháp phù hợp khả thi, để “giúp mọi người tham dự cách trọn vẹn, tích cực và có ý thức”.

NHỮNG THUẬN LỢI

1- Trong các Chủng viện và Dòng tu luôn sẵn có những người phụ trách việc tập hát Cộng đoàn với chuyên môn và lòng nhiệt thành. Đồng thời, tất cả quý Thầy, quý Sơ vốn có thói quen hát Cộng đoàn mỗi ngày.

2- Tại các Giáo xứ, một số Cha xứ đã cố gắng ý thức, quan tâm, khích lệ, tạo điều kiện trực tiếp hoặc gián tiếp, giúp

giáo dân có thể tham dự Thánh lễ cách tích cực bằng lời kinh, tiếng hát trong Cộng đoàn.

3- Nơi một số Giáo xứ, lâu nay đã có những người phụ trách lo việc tập hát cho Cộng đoàn trước các Thánh lễ Chúa Nhật và Lễ trọng, một cách đều đặn, nhanh gọn, sốt sắng và hiệu quả cho việc tham dự.

4- Nói chung, việc hát Thánh ca Cộng đoàn cũng được giáo dân tham dự cử hành Phụng vụ luôn ủng hộ, nhưng thường mới chỉ có hai nhóm dễ thực hiện và tích cực tham gia là nhóm Thiếu nhi và Giới trẻ.

5- Nhiều Giáo xứ ngày nay cũng có các phương tiện công nghệ hiện đại, như máy chiếu màn hình trong Nhà thờ, giúp cho việc trình chiếu các bài hát, các phần Đối đáp trong Thánh lễ được nhanh gọn dễ dàng.

6- Cho tới nay, số lượng các tác phẩm trong kho tàng Thánh ca Giáo hội Công giáo rất phong phú đa dạng, với nhiều bài Thánh ca khá phù hợp về âm vực và âm hưởng, đối với việc ca hát chung của Cộng đoàn.

NHỮNG KHÓ KHĂN

1- Tâm lý của người Việt nói chung, người Công Giáo Việt Nam nói riêng còn có những điểm chưa mấy phù hợp cho việc ca hát Cộng đoàn.

VD1: người Việt Nam vốn có tính cộng đồng làng xã rất cao theo kiểu: “Lá lành đùm lá rách” / “Một miếng khi đói, bằng một gói khi no” / “Một con ngựa đau, cả tàu bỏ cỏ” / “Có phúc cùng hưởng, có họa cùng chia”; nhưng lại thường tỏ ra e dè, nhút nhát, ngại ngùng thối lộ bộc bạch trước tập thể. Vì thế, khi cử hành Phụng vụ, người tín hữu dễ có thói quen ngại ngùng thụ động, không muốn mở miệng hiệp lời hát ca.

VD2: người Việt Nam có tính tự trị rất lớn theo kiểu: “Trống làng nào, làng ấy đánh. Thánh làng nào, làng ấy thờ” / “Đèn nhà ai, nhà ấy sáng. Việc nhà ai, nhà ấy làm” / “Ruộng ai, người ấy đắp bờ” / “Ai có thân người ấy lo, ai có bò người ấy giữ” / “Thân trâu trâu lo, thân bò bò liệu”. Vì thế, những việc mang tính tập thể thường bị tâm lý dựa dẫm, ỷ lại chi phối, khiến cho nhiều người Giáo hữu vẫn cho rằng việc đàn hát là của Ca đoàn tự lo, chứ không phải là việc của Cộng đoàn.

2- Trong thời đại công nghiệp hiện nay, quỹ thời gian dành để học hành, làm việc vì nhu cầu mưu sinh luôn được mọi người đặt ưu tiên hàng đầu. Cho nên, nơi nhiều Giáo xứ, người tín hữu có thói quen đi lễ muộn, khó có thể tìm được thời giờ thích hợp để tập hát chung với Cộng đoàn.

3- Một tình trạng thực tế là hiện nay, không ít những Giáo xứ vẫn còn thiếu những người Ca trưởng có khả năng âm nhạc phù hợp và lòng nhiệt thành hy sinh phục vụ đứng ra đảm nhiệm việc tập hát cho Cộng đoàn tham dự Phụng vụ, trước các Thánh lễ Chúa Nhật và Lễ trọng.

4- Cho tới nay, vẫn còn rất nhiều nơi, đặc biệt rất nhiều Giáo xứ miền quê nghèo nơi các Giáo phận, khi muốn tổ chức tập luyện và đồng tâm hiệp lực hát Thánh ca chung, vẫn còn bị thiếu thốn các phương tiện về âm thanh, màn hình, sách vở Thánh ca dành cho Cộng đoàn.

5- Một số Ca đoàn Giáo xứ đôi khi có tính cạnh tranh hơn thua, thường muốn Ca đoàn mình có được vị thế trội trội hơn, thậm chí là độc tôn khi đứng ra “bao sân” giành hát tất cả các bài Thánh ca trong Thánh lễ, kể cả Bộ lễ (Kinh Thương Xót, Kinh Vinh Danh, Thánh Thánh...).

6- Cho tới nay, hầu hết người Giáo dân Việt Nam chưa có điều kiện học hỏi, chưa được đào tạo hướng dẫn để có thể ý thức và biết thực hành được những tâm thế, thái độ và hành

động cơ bản, mỗi khi tham dự cử hành các lễ nghi Phụng vụ, trong đó có việc hát chung Cộng đoàn.

7- Khá nhiều Cha xứ do không có tâm hồn yêu âm nhạc, nên đã không mấy bận lòng để ý, thiếu quan tâm khích lệ, hoặc không tạo điều kiện giúp đỡ việc tập luyện ca hát cho Cộng đoàn, những khi cử hành Thánh lễ.

NHỮNG GIẢI PHÁP

1- Giải pháp trong Tư duy

Đối với những ai có tâm huyết phục vụ, hoặc những vị hữu trách trong Ban Thánh nhạc, luôn phải giữ một nguyên tắc đáng được minh định rõ ràng là: từ trong cảm thức tư duy ý tưởng, tới khi thể hiện chủ trương định hướng thực hành, luôn cần phải tránh những kiểu tư duy phiến diện cách thái quá hoặc bất cập, về việc đàn hát trong Phụng vụ. Cụ thể như:

* Có những Ca trưởng thường đề cao ưu thế của Ca đoàn một cách thái quá, thậm chí có khi là muốn giữ vị thế độc tôn, khi giành hát hết mọi bài trong Thánh lễ. Cho dù, nhiều khi một số Ca đoàn đã có công chuẩn bị tập thật luyện kỹ càng, nhưng với chủ ý chỉ muốn trình diễn những bài Thánh ca cho cộng đoàn thụ động lắng nghe khi hiệp thông tham dự Thánh lễ; thì cũng trở thành kiểu phục vụ tuy vất vả, mà lại lệch lạc sai hướng. Theo lối tư duy đó, có những Ca trưởng khi đứng lên điều khiển hát Thánh ca, mà lại thể hiện sắc thái biểu cảm ngôn ngữ cơ thể quá lộ như: bậm môi, trợn mắt, hát đầu, vung tay, dè chân, dạng cằm... làm chia trí cộng đoàn, quấy tung không khí thánh thiêng Phụng vụ. Trong khi đó, một số ca viên được ưu tuyển lại cố gắng phô diễn giọng ca Solo với kỹ thuật ảo lá, phiêu du ca từ; còn nhóm các ca viên khác thì hay thích trình diễn trang phục, tóc tai, lo quay phim chụp hình...

Trái lại, có những Ca trưởng, hoặc thậm chí có những vị hữu trách Thánh nhạc lại quá đề cao, quá nhấn mạnh tới tính Cộng đoàn trong việc đàn hát khi cử hành các nghi lễ Phụng vụ. Cho nên, họ lại đưa ra những định hướng cho các Ca đoàn một cách áp đặt, phiến diện, dẫn đến những sai lầm lệch lạc. Chẳng hạn như “trong mỗi Thánh lễ, Ca đoàn chỉ nên hát 01 hoặc 02 bài riêng mà thôi” ... Khi những ai đó quá đề cao việc hát Cộng đoàn như thế, là đã vô tình chủ trương định hướng “dậm chân tại chỗ”, hoặc thỏa hiệp với tính “bình dân tầm thường” trong Nghệ thuật thánh của Giáo hội. Nếu ai làm như thế là đồng nghĩa với việc không cần khích lệ các Ca trưởng, Ca viên và người Đệm đàn cần phải cố gắng trau dồi học hỏi, để có thể thăng tiến trong chuyên môn mỗi ngày, cho tới khi có thể đạt được tính nghệ thuật cao trong Thánh nhạc.

* Có những Ca đoàn cùng những Ca trưởng chỉ ưa thích và thường xuyên chọn dùng những bài Thánh ca “mới ra lò”, cốt để “trình làng” nghe cho vui tai mới mẻ hợp nhĩ, tỏ vẻ chăm chỉ cập nhật câu tiến thức thời, ngay cả khi các tác phẩm đó không biết đã được các vị chuyên môn hữu trách thẩm định và cho phép dùng trong Phụng vụ chưa. Còn có những Ca trưởng luôn mang trong mình tâm thức “sính ngoại” ưa thích chọn dùng những bài Thánh ca nhạc ngoại lời Việt, hát lên nghe lơ lơ lời ca do lỗi cường âm trái dấu, với giai điệu tiết tấu và âm hưởng xa lạ với cảm thức âm nhạc của người giáo dân Việt Nam, mà đôi khi còn không rõ bản nhạc đó của Giáo hội Công Giáo, hay là bên anh em Tin Lành... nhưng vẫn tự tin đem dùng trong Phụng vụ.

Trái lại, có những Ca trưởng, hoặc thậm chí có những vị hữu trách Thánh nhạc lại quá đề cao, quá nhấn mạnh tới việc chọn những bài Thánh ca đã quen cũ đề dùng trong Phụng vụ. Nhưng phải nói rằng, ngoại trừ một số ít tác phẩm hiếm hoi có giá trị vượt thời gian, còn lại, mỗi tác phẩm âm nhạc nói chung, những bài Thánh ca nói riêng, thường chỉ phù hợp với cảm

thức âm nhạc và cách thể hiện lòng đạo đức của người tín hữu Công giáo trong một thời gian. Để rồi, với sự thay đổi của hơi thở nhịp sống con người, kéo theo sự chuyên biến thăng tiến của nghệ thuật âm nhạc, kể cả sự cập nhật đổi thay các quan niệm Thần học khác nhau trước và sau Công đồng Vatican II, đã đương nhiên bộc lộ ra những khiếm khuyết nơi không ít những bài Thánh ca đã quen cũ, do văn phong lời ca tiếng Việt cở lổ, phần hòa âm dễ dãi đơn điệu nhạt nhẽo toàn quỹ thuận (q.3, q.6) song song... thiếu tính thẩm mỹ học thuật.

Hơn nữa, khi những ai đó chủ trương quá đề cao sử dụng “những bài cũ” như thế, thì lại một cách vô tình đã giới hạn, làm “mất hứng”, muốn “khép cửa”, không “truyền lửa”, không tạo điều kiện để các tác giả mới có thể phát huy năng khiếu Chúa ban và học thuật cá nhân gắng công trau dồi; thậm chí đôi khi còn là vô tình kìm hãm cơ hội phát triển và làm giàu cho kho tàng Thánh nhạc Công giáo, với những tác phẩm Thánh ca mới về phẩm và lượng.

Ngay cả chuyện những ai đó có ý định đứng ra tuyển chọn và phổ biến những cuốn Thánh ca với mong muốn áp dụng cho tất cả người Công giáo Việt Nam trong và ngoài nước, nếu không cân trọng giữa cái “đọc và hát”, thì sẽ có thể làm cho giáo dân không có chuyên môn mặc định hiểu rằng chỉ những tác phẩm được chọn trong đó mới có giá trị nghệ thuật cao, còn những tác phẩm bên ngoài sẽ là hạng thứ yếu, không đáng dùng... Khi đó, những người giàu óc tưởng tượng sẽ có thể bị làm tưởng rằng việc chọn lựa tác phẩm như thế mang hơi hướng “lợi ích nhóm”, trở thành duyên cớ cho sự vấp phạm.

* Tóm lại, để tránh những kiểu tư duy phiến diện, lệch lạc, sai lầm trong việc đưa ra những định hướng cho cộng đoàn Phụng vụ trong việc đàn hát chung, thì những Ca trưởng, nhất là những vị chuyên môn hữu trách cần phải có một lối tư duy chuẩn mực quân bình, biết dung hòa giữa Cộng đoàn và Ca đoàn, giữa những tác phẩm cũ và mới, để có thể vừa “ôn cố”

duy trì bảo tồn, vừa biết “tri tân” mở ra những cơ hội thăng tiến phát triển mới. Bởi vì, Phụng vụ thánh của Giáo hội cũng luôn cần có sự kết hợp hài hòa sao cho vừa phong phú vừa linh động, vừa quen cũ vừa mới mẻ, vừa giản đơn vừa trang trọng; vừa có lời kinh tiếng hát vang lên chung của cả Cộng đoàn, lại vừa có những tiếng đàn hát chuyên biệt của Ca đoàn, với tính nghệ thuật thánh thiêng cao hơn.

Khi dung hoà được các hình thức tư duy quân bình và đem ra thực hành như thế, sẽ đương nhiên có thể giúp cho Cộng đoàn tín hữu tham dự Phụng vụ mà cảm thấy không hề bị gò bó, nhàm chán, khô khan, cứng nhắc; nhưng sẽ dễ dàng hiệp tâm hòa lời tham gia các Nghi lễ cách tích cực linh động, lúc thì đọc kinh ca hát, lúc thì thính lắng lắng nghe, suy niệm nguyện cầu.

2- Giải pháp khi Thực hành

Với chủ trương cần phải tư duy một cách quân bình dung hoà, tránh lối tư duy phiến diện thái quá hoặc bất cập, từ những khó khăn và thuận lợi nêu trên, chúng ta có thể đề ra một số gợi ý thực hành mang tính định hướng đối với việc hát Thánh ca trong Phụng vụ như sau:

*** Thực hành theo Đối tượng**

Những ngày lễ Chúa Nhật và lễ Trọng cấp Giáo xứ: nên ưu tiên cho việc hát Cộng đoàn, vì việc quy tụ tập dượt ôn hát Thánh ca cho Cộng đoàn sẽ diễn ra thường xuyên, theo thông lệ quen thuộc, nên sẽ có thể thực hiện được cách dễ dàng hơn. Tuy nhiên, do tâm lý khép kín, e ngại trước tập thể vốn có của những người lớn tuổi xưa nay, thì việc áp dụng hát Thánh ca chung trong Cộng đoàn Phụng vụ tốt nhất nên khởi đầu từ nhóm Giới trẻ và lớp Thiếu nhi. Bởi vì, những người trẻ thường hoạt bát năng động sôi nổi, thường yêu thích nhảy múa đàn ca và sẵn sàng mở lòng học hỏi khám phá tiếp thu những gì là mới mẻ. Các em cũng giống như cành cây non còn dễ uốn nắn, tâm

hồn các em cũng giống như tờ giấy trắng có thể dễ dàng vẽ lên đó những gì tốt đẹp, mà Thiên Chúa và Giáo hội mong muốn chỉ lối hướng dẫn, mỗi khi quy tụ nguyện ca.

Những ngày Lễ trọng đặc biệt cấp Giáo xứ, Giáo phận, Giáo tỉnh hoặc cấp độ Quốc gia: nên dành vị thế ưu tiên quan trọng hơn cho các Ca đoàn một cách xứng hợp, mặc dù trong Thánh lễ vẫn cần phải dành riêng một số bài, hoặc những phần cho việc hát Cộng đoàn. Bởi vì, trong các ngày Đại lễ này, việc hát Thánh ca với sự chuẩn bị chín chu công phu, với khả năng chuyên biệt trong giọng ca và khí nhạc hòa âm, sẽ có thể tấu lên những tác phẩm Hợp xướng đa âm tương xứng với không khí tâm tình trang trọng của ngày Đại lễ. Nhờ đó, tâm hồn những người tín hữu tham dự cử hành lễ nghi Phụng vụ, dù có sở thích và sự am hiểu âm nhạc hay không, vẫn có thể dễ dàng được thăng hoa cảm xúc khi được nghe nghệ thuật âm nhạc thánh, mà nâng tâm hồn lên tới Chúa.

*** Thực hành theo Nội dung**

Đối với những bài Thánh ca được phổ nhạc từ những bản văn Phụng vụ có lời ca cố định như: các lời Kinh nguyện của Linh mục, lời Đối đáp giữa Linh mục hay Phó tế với Cộng đoàn, kinh nguyện Thánh Thể, kinh Lạy Cha và Bộ lễ (kinh Thương Xót, kinh Vinh Danh, kinh Tin Kính, kinh Thánh Thánh Thánh, kinh Lạy Chiên Thiên Chúa) phải được coi là có giá trị thánh thiêng và vị thế sử dụng quan trọng Bậc 1. Những bài Thánh ca Phụng vụ chính thống này nên sử dụng một âm hưởng giai điệu đồng bộ chung (như Bộ lễ Seraphim) để chọn dùng và áp dụng cách phổ thông, rộng rãi trong các Thánh lễ từ cấp Giáo họ, Giáo xứ, tới cấp Giáo phận, Giáo tỉnh, Quốc gia. Nhờ đó mà người tín hữu Công giáo Việt Nam, dù đi hiệp dâng Thánh lễ tiếng Việt ở bất cứ nơi đâu, cũng đều có thể cùng nhau đồng thanh cất lời ngợi ca tôn vinh Thiên Chúa một cách đồng bộ, sốt sắng, trang nghiêm.

Đối với những bài Thánh ca được phổ nhạc từ những bản văn Phụng vụ có lời ca được phép thích nghi như những bài Đáp Ca được phổ nhạc từ những Thánh Vịnh, những bài Thánh ca Cựu Ước (Đn 3 / Is 12 / Xh 15) và Thánh ca Tân Ước (Lc 1) nên được coi là có giá trị thánh thiêng và vị thế sử dụng quan trọng Bạc 2. Những bài Thánh ca Phụng vụ này, nếu có thể sắp xếp tập dượt hát chung được trong các Thánh lễ từ cấp Giáo họ... tới cấp Quốc gia, thì thật là tốt đẹp, bằng cách hát Đối đáp, kết hợp giữa Ca đoàn hoặc người Lãnh xướng (các câu Xướng) với Cộng đoàn (câu Đáp). Nhờ đó, giá trị của hình thể Đáp Ca được trở nên tròn đầy ý nghĩa: Thiên Chúa phán với dân Người trong Bài đọc I, Cộng đoàn đáp lại Lời Chúa qua bài Đáp Ca. Phụng vụ thánh sẽ thật sự sốt sắng trang nghiêm, Cộng đoàn sẽ tham dự cách “tích cực và có ý thức”.

Đối với những bài có lời ca được phép thay thế văn bản Phụng vụ như những bài ở phần Ca Nhập lễ, Ca Dâng lễ, Ca Hiệp lễ, Ca Kết lễ mà các Ca đoàn Việt Nam vẫn quen dùng, thì có thể được coi là có giá trị thánh thiêng và vị thế sử dụng quan trọng Bạc 3. Những bài Thánh ca bạc này nên được chọn dùng, sắp xếp tập dượt hát chung một số bài quen thuộc ở phần Ca Nhập lễ (để quy tụ Cộng đoàn), Ca Kết lễ (để giải tán và khích lệ Cộng đoàn ra đi) ... trong các Thánh lễ của Giáo họ, Giáo xứ. Những bài Thánh ca do các tác giả tự đặt lời được chọn dùng hát chung cho Cộng đoàn, cần có nội dung lời ca mang tính tập thể “chúng con / đoàn con”, không nên chọn những bài có tính riêng tư cá nhân xưng “con”, đặc biệt kiêng tránh những bài xưng “tôi” với Thiên Chúa theo kiểu dạng Thánh Ca Vào Đồi, trừ khi tác phẩm được đặt lời theo nguyên ý Thánh Vịnh nào đó. Những phần còn lại trong Thánh lễ, vẫn nên dành riêng cho Ca đoàn đàn hát những bài Thánh ca có âm hưởng và lời ca mới mẻ, phù hợp với tâm tình cầu nguyện của Cộng đoàn và ý nghĩa của ngày lễ.

Như vậy, từ những điều được xem là thuận lợi, tới những vấn đề bị coi là khó khăn đối với việc đàn hát Thánh ca trong Cộng đoàn Phụng vụ, chúng ta cũng đã có thể tìm ra được một số giải pháp tạm thời mang tính khả thi áp dụng cho các Thánh lễ Chúa Nhật, lễ Trọng thông thường hay đặc biệt; từ cấp độ Giáo họ, Giáo xứ tới tầm mức Giáo phận, Giáo tỉnh, Quốc gia. Những giải pháp xem ra khá quân bình trong tư duy và khi thực hành này, cũng không phải là những nguyên tắc khô cứng áp đặt gò bó, mà cần được đem áp dụng trong thực tế tùy theo hoàn cảnh cụ thể, một cách linh hoạt sáng tạo, miễn sao cho các lễ nghi Phụng vụ của Giáo hội được người tín hữu hiệp tâm đồng ca cử hành cách trang trọng sốt sắng để “tôn vinh Thiên Chúa và thánh hóa các tín hữu”.

Ngày 30-03-2023

Trưởng ban

Lm. Bùi Ninh

BAN THÁNH NHẠC
GIÁO PHẬN PHÁT DIỆM

MỘT VÀI GHI NHẬN VỀ THÁNH NHẠC

1. Trong giáo phận và cộng đoàn mà quý cha đặc trách, quý cha có những thuận lợi nào khi mời gọi đề cao việc hát cộng đồng trong Phụng vụ?

Tạo bầu khí sốt sắng trong thánh lễ, giờ cử hành phụng vụ; lôi kéo cộng đoàn tập trung, theo sát diễn tiến phụng vụ. Nhờ đó, có thể giúp cộng đoàn nâng tâm hồn lên cùng Chúa trong giờ/ngợi thức cử hành.

2. Quý cha gặp những khó khăn nào khi mời gọi đề cao việc hát này?

- Chỉ hát được những bài quen thuộc, đơn giản.
- Khi hát bài mới, khó giúp cộng đoàn cầu nguyện.
- Dễ hát sai (nhịp phách, cao độ).
- Khi cộng đoàn hát sai thì khó sửa, dễ thành “cố tật”.
- Khó diễn tả được sắc thái, ý muốn của tác giả được đặt trong bài hát.
- Không có đủ thời gian (trước thánh lễ) để tập một bài mới (Ca Hiệp Lễ...) cho cộng đoàn.

3. Kính xin quý cha đề nghị một số giải pháp cụ thể để giúp cộng đoàn “tham dự trọn vẹn, tích cực và có ý thức” vào việc hát này?

- Duy trì hát cộng đồng: những bài quen thuộc, đơn giản (phần Ca Nhập Lễ, Ca Dâng Lễ, Đáp Ca, Tiền Xướng Tin Mừng).
- Phần riêng ca đoàn vẫn cần có (Ca Hiệp Lễ), nhằm nâng cao chất lượng chuyên môn.

4. Xin quý cha cho biết thêm những ý kiến khác?

- Xin Quý Đấng xem xét việc mở các lớp dạy Thánh Nhạc trực tuyến (Nhạc lý căn bản, xướng âm, ca trường, hòa âm...).

BAN THÁNH NHẠC
TỔNG GIÁO PHẬN HUẾ

NHẬN ĐỊNH VÀ GÓP Ý VỀ VIỆC CA HÁT CỦA CỘNG ĐOÀN PHỤNG VỤ

1. *Trong giáo phận và cộng đoàn mà quý cha đặc trách, quý cha có những thuận lợi nào khi mời gọi đề cao việc hát cộng đồng trong Phụng vụ?*

Thuận lợi: Hầu hết các giáo xứ đã sử dụng màn hình, máy chiếu, sách hát giúp cộng đoàn hòa nhịp với nhau khi hát, đọc câu đáp ca, tung hô Tin Mừng...

2. *Quý cha gặp những khó khăn nào khi mời gọi đề cao việc hát này?*

Khó khăn: Giáo Hội luôn đề cao việc hát cộng đồng trong Thánh Lễ. Dầu vậy, việc gây ý thức cho cộng đoàn phụng vụ cùng góp lời ca tiếng hát không phải là chuyện dễ dàng. Vì:

- ▶ Cha xứ chưa thực sự quan tâm đến Thánh Nhạc trong Phụng Vụ.
- ▶ Chưa có người đứng ra tập hát cho cộng đoàn trước giờ lễ (10 - 15 phút trước lễ).
- ▶ Ca đoàn có khuynh hướng thích chọn bài hát mới lạ, nhằm để “phô diễn”, khiến giáo dân khó mà hát theo được.
- ▶ Sự thờ ơ lạnh nhạt của những người tham dự Thánh Lễ (tham gia ca hát).

- ▶ Chưa hiểu biết và ý thức về tầm quan trọng và sự cần thiết phải tham gia tích cực vào việc ca hát trong Thánh lễ và các nghi thức phụng vụ.
- ▶ Việc chạy đua thời gian của giáo dân, nên để có thời gian hướng dẫn việc ca hát trong phụng vụ cũng gặp khó khăn.

3. *Kính xin quý cha đề nghị một số giải pháp cụ thể để giúp cộng đoàn “tham dự trọn vẹn, tích cực và có ý thức” vào việc hát này?*

- ▶ Chọn những bài hát đơn giản, mang tính chất cộng đồng, không nhất thiết lúc nào cũng phải có nhiều bài mới.
- ▶ Bài hát phải có tâm tình, trang nghiêm, thánh thiêng và có khả năng giúp cộng đoàn cầu nguyện; phù hợp với ngày lễ hoặc với mùa phụng vụ.

4. *Xin quý cha cho biết thêm những ý kiến khác?*

Rất mong sớm có Bộ Lễ chung cho toàn quốc.

BAN THANH NHẠC
GIÁO PHẬN QUI NHƠN

GÓP Ý VỀ VIỆC HÁT CỘNG ĐỒNG TẠI GIÁO XỨ VÀ CỘNG ĐOÀN

1. Trong giáo phận và cộng đoàn mà quý cha đặc trách, quý cha có những thuận lợi nào khi mời gọi đề cao việc hát cộng đồng trong Phụng vụ?

▶ Thời gian gần đây, việc đề cao hát cộng đồng được các kitô hữu hưởng ứng tích cực, bởi họ luôn ý thức rằng ca hát là một trong những cách thế hàng đầu giúp cộng đoàn tham gia cách tích cực và trọn vẹn vào hành vi phụng thờ Thiên Chúa. Điểm cộng cho việc này là ở đâu có sự ‘chuẩn bị tốt’ cho các tín hữu thì ở đó, không ai bảo ai, mọi người đều tích cực tham gia, hát hết mình.

2. Quý cha gặp những khó khăn nào khi mời gọi đề cao việc hát này?

▶ Tuy nhiên, không phải lúc nào họ cũng có thể tham gia trọn vẹn, bởi vì, đâu phải mọi người đều thuộc tất cả mọi bài hát trong phụng vụ; đâu phải thánh lễ nào cũng có đông người tham dự, có thể hôm nay nhóm này, ngày mai thành phần khác; đâu phải mọi giáo xứ đều cung cấp đầy đủ phương tiện (sách hát, trình chiếu...) để mọi người có thể đóng góp; và nhiều người than van rằng ca đoàn mỗi tuần mỗi bài mới khiến cho cộng đồng thấy lạ lẫm, chấp nhận làm thính giả, thụ động... Đây là một phần trong nhiều lý do khiến việc hát cộng đồng trở nên yếu ớt.

3. Kính xin quý cha đề nghị một số giải pháp cụ thể để giúp cộng đoàn “tham dự trọn vẹn, tích cực và có ý thức” vào việc hát này?

► Hiện nay nhiều giáo xứ cố võ việc hát cộng đồng bằng cách in sách (lời ca không nốt nhạc), dùng các trình chiếu, một vài nơi dành thời gian để tập hát cho cộng đồng trước thánh lễ, hoặc ca đoàn thu âm các bài thánh ca sẽ hát trong thánh lễ Chúa nhật hôm đó, phát thanh trước thánh lễ, khi thấy có bóng dáng giáo dân ở nhà thờ; cũng có nơi hát đi hát lại một bài thánh ca nhiều lần trong tuần cho đến khi mọi người thuộc và có thể hát được. Thiết nghĩ đây là những cách có thể đem lại sự tham dự tích cực đối với cộng đồng.

4. Ở đây xin chia sẻ một vài ý nghĩ về việc hát cộng đồng:

Hát cộng đồng là thực hành đúng đắn, phù hợp với những đòi hỏi của Giáo hội. Tuy nhiên khi quá đề cao việc hát cộng đồng sẽ có hai mặt tích cực và tiêu cực. Tích cực, vì tất cả mọi người khi tham gia phụng vụ đều có thể góp phần mình vào việc giúp người khác cầu nguyện, ca ngợi và thờ phượng Chúa. Tuy nhiên, nếu chỉ đề cao việc hát cộng đồng mà loại trừ ca đoàn hoặc ít nhiều lên án họ quá tham lam thì cũng nên xét lại.

Chúng ta thường đồng hóa việc hát cộng đồng và bài hát cộng đồng thành một, nên nhiều giáo xứ cứ bắt phải hát chừng đó bài mà không bao giờ có thêm một bài nào khác. Khi con đến dâng lễ ở một giáo xứ thay cho cha sở ở đó đang đau nặng. Lễ sáng Chúa nhật, hầu như tuần nào cũng thế, bài ca nhập lễ duy nhất là bài Hát Lên Bài Ca của cha Kim Long. Sở dĩ xảy ra như vậy là vì cha sở muốn cho cả cộng đoàn giáo xứ của ngài, từ lớn đến nhỏ có thể cùng hát rập ràng, mạnh mẽ.

Một giáo sư của nhạc viện Rôma, chuyên về các văn kiện của Giáo hội liên quan đến thánh nhạc nói rằng: người ta hiểu sai về việc hát cộng đồng được đề cập trong Hiến chế Phụng vụ

của Công đồng Vatican II. Thật vậy, khi quá đề cao việc hát cộng đồng có thể làm cho thánh ca phụng vụ trở nên nghèo nàn, làm lu mờ vai trò của ca đoàn¹, lấy đi cảm hứng sáng tác của các nhạc sĩ, vẻ đẹp, nghệ thuật và sự tiến bộ của âm nhạc từ đó cũng tuột dần.

Về mặt lịch sử, không kể thời gian trước đó, nhưng trong khoảng thời gian giữa những năm 1600 và 1800, thánh nhạc bị ô nhiễm bởi phong cách của nhạc thính phòng và sau là opera. Trong thời kỳ này người tín hữu đến nhà thờ để “xem lễ”, “nghe nhạc” hơn là “tham dự” thánh lễ như ngôn ngữ chúng ta nói ngày nay. Với Tự sắc TRA LE SOLLECITUDINI của Đức Giáo hoàng Piô X, ngày 22 tháng 11 năm 1903, đã lên án việc lạm dụng trầm trọng, xem phụng vụ là thứ yếu và chỉ chú trọng đến âm nhạc, trong khi âm nhạc chỉ là nữ tỳ khiếm tốn của phụng vụ (x. số 23). Với tự sắc này bước đầu đã vạch ra những quy định rõ ràng và dứt khoát cho việc sử dụng âm nhạc trong phụng vụ, đồng thời định hình lại ca đoàn - Scholae Cantorum.

Tiếp bước Công đồng Vatican II, Huấn thị Musicam Sacram đưa ra những nguyên tắc rõ ràng hơn cho các lễ nghi phụng vụ khi được “cử hành kèm theo ca hát [...]” và khi có dân chúng tham dự (x. số 5). Đặc biệt trong số 16, huấn thị nói:

“Thật không có gì tung bừng và vui vẻ hơn trong một buổi cử hành phụng vụ mà toàn thể cộng đoàn biểu lộ đức tin và lòng đạo đức của mình ra bằng lời ca tiếng hát. Bởi vậy, sự tham gia linh động của toàn thể giáo dân bằng lời ca tiếng hát phải được triển khai kỹ lưỡng theo thứ tự sau đây:

a/ Việc tham gia này trước hết gồm có những lời tung hô, những câu đáp lại lời chào của linh mục hay thừa tác viên hoặc đáp lại lời kinh dưới hình thức đối đáp, ngoài ra lại có những câu đối ca và những thánh

¹ Một số giáo xứ ở Châu Âu không còn bóng dáng của ca đoàn

vịnh cũng như những câu xướng xen kẽ, hoặc những điệp ca, những thánh thi và thánh ca.

b/ Nhờ một nền huấn giáo thích hợp và những buổi thực tập dần dần sẽ đưa giáo dân tới chỗ hát những bài dành cho họ, cho đến khi họ tham dự hoàn toàn.

c/ Tuy nhiên, nếu giáo dân chưa được tập luyện đủ, và nếu dùng những bài hát nhiều bè, thì có thể giao một số bài hát của cộng đoàn cho nguyên ca đoàn thôi, miễn là không loại họ ra, không cho hát những phần dành cho họ. Nhưng không được chấp nhận thói quen giao hết cho một mình ca đoàn hát Phần Riêng và Phần Thường lễ, mà loại hẳn không cho cộng đoàn hát”.

Trở lại với các bài thánh ca. Bài Ca Nhập lễ, Ca Tiến lễ và Ca Hiệp lễ (đùng nhằm lẫn với bài ca sau hiệp lễ x. SLRM số 88) là những bài ca mà từ ban đầu được hát bởi ca đoàn (chẳng hạn như Ca Tiến cấp (Graduale) mà bây giờ là Thánh vịnh đáp ca, Tratto, Ca Tiếp liên và Allêluia).

Qui chế Tổng quát sách lễ Rôma hiện nay, trong khi tiếp tục công nhận đầy đủ tính hợp lý đối với thực hành dành riêng cho ca đoàn, cũng quy định rằng các bài thánh ca trong cuộc rước có thể “*được hát luân phiên giữa ca đoàn và cộng đoàn, hoặc giữa một ca viên và cộng đoàn, hoặc tất cả do cộng đoàn hay ca đoàn hát*”². Sự cởi mở này liên quan đến các bài hát vừa kể trên, là kết quả của việc áp dụng ý muốn của các nghị phụ công đồng trong Hiến Chế Phụng Vụ, số 121, được diễn tả bằng những từ sau:

“Các nhạc sĩ [...] hãy soạn tác những bản có cung điệu thánh nhạc thực sự, để không những các ca đoàn lớn có thể hát

² Và do đó, những bài Ca Nhập Lễ, Ca Dâng Lễ, và Ca Hiệp Lễ, không nhất thiết phải được hát bởi cộng đoàn.

được mà còn hợp với cả ca đoàn nhỏ và giúp cho toàn thể cộng đoàn tín hữu có thể tham dự một cách linh động”³.

Khi nói rằng cần **khích lệ** sự tham gia tích cực của toàn thể cộng đoàn và nói rằng các tín hữu luôn **phải hát** tất cả những gì được tiên liệu để hát, cả hai hoàn toàn khác nhau, mệnh đề thứ hai không có trong Hiến chế Phụng vụ thánh. Ngay cả trong huấn thị Musicam Sacram, với ý muốn áp dụng Hiến chế Công đồng, đào sâu chủ đề về việc tham dự của cộng đoàn đối với bài ca phụng vụ, đòi hỏi “việc tham dự tích cực của giáo dân, được thể hiện qua việc ca hát, cần được khích lệ”, đồng thời “không chấp nhận thói quen ủy thác toàn bộ cho một mình ca đoàn hát phần Riêng lễ và phần Thường lễ, mà loại hẳn cộng đoàn khỏi việc ca hát”⁴. Tuy nhiên, liên quan đến những bài hát phần Riêng lễ⁵, huấn thị nói rằng “Thật tuyệt vời khi cộng đoàn tham gia, càng nhiều càng tốt, vào các bài hát Riêng; cách đặc biệt với những điệp khúc dễ hát hay những hình thức âm nhạc thích hợp”⁶. Mục đích của huấn thị Musicam Sacram là khuyến khích việc tham gia của cộng đoàn vào các bài thánh ca có cuộc rước, nhưng không bắt buộc phải làm như vậy bằng cách đưa ra nguyên tắc cho rằng tất cả các bài hát nhất thiết phải được hát bởi cộng đoàn⁷.

³ Hiến chế Phụng vụ, số 121

⁴ Musicam Sacram số 16

⁵ Nên nhớ rằng, các bài hát trong cuộc rước là một phần của các bài hát lễ Riêng

⁶ Musicam Sacram số 33.

⁷ Huấn thị nói về các bài hát thuộc về cộng đoàn ở số 16b và c. Rõ ràng chỉ có những bài dành riêng cho cộng đoàn và do đó có những bài khác không thuộc về họ, hay nói đúng hơn, chúng có thể không do cộng đoàn hát và trong đó chúng ta thấy có những bài thuộc cuộc rước.

Tóm lại, một mặt các văn kiện đề cao tầm quan trọng của sự hiện diện và vai trò không thể thiếu của ca đoàn trong các buổi cử hành phụng vụ; mặt khác lại hạn chế việc ủy thác toàn bộ cho ca đoàn hát trong thánh lễ để tránh lạm dụng, biến giáo dân thành những thính giả bất đắc dĩ.

Vậy làm sao có thể tạo ra sự cân bằng để mọi người có thể tham dự “tích cực, trọn vẹn và có ý thức”? Sự tham gia tích cực và trọn vẹn có nghĩa là các thành viên đều tham gia vào cùng một hành vi thờ phượng, bằng cử chỉ, lời nói, ca hát và phục vụ. Tuy nhiên sự tham gia tích cực không loại trừ sự im lặng, tĩnh lặng và lắng nghe. Chẳng hạn khi nghe những bài đọc, bài giảng, hiệp với lời nguyện của chủ tế. Vì lý do này, trong Phần Riêng lễ, cụ thể những bài hát thuộc về cuộc rước (Bài Ca Nhập lễ, Ca Tiến lễ và Ca Hiệp lễ) cộng đoàn được mời gọi tham gia càng nhiều càng tốt, nhưng cộng đoàn cũng được mời gọi dành những giây phút tĩnh lặng để lắng nghe, để suy nguyện khi ca đoàn hát một mình mà không cần phải ca thán. Dù sao nữa, khi thi hành đúng phận vụ của mình, ca đoàn cũng phải ý thức vai trò được Giáo hội trao phó là nâng đỡ cộng đoàn, giúp họ nâng tâm hồn lên tới vẻ đẹp siêu phàm của Thiên Chúa, thúc đẩy các hành động ca ngợi, chúc lành, tôn vinh và tạ ơn.

Lm. Giuse VÕ TÁ HOÀNG
TRƯỞNG BAN THÁNH NHẠC GIÁO PHẬN

BAN THÁNH NHẠC
GIÁO PHẬN MỸ THO

NHẬN ĐỊNH VÀ GÓP Ý VỀ VIỆC CA HÁT CỦA CỘNG ĐOÀN PHỤNG VỤ

❖ **Câu 1:** *Thuận lợi trong việc mời gọi hát cộng đoàn trong Phụng vụ:*

- Được Đức Giám mục Giáo phận hướng dẫn, động viên và nhắc nhở nên giáo dân miền tây sông nước rất có tinh thần ca hát, đặc biệt là hát Thánh ca.
- Sự vâng phục của giáo dân đối với Giám mục GP.
- Thời gian qua, Ban Thánh Nhạc Giáo phận phổ biến và tập trung sử dụng các bài hát trong cuốn sách Laudato Si nên có sự thống nhất chung tại các ca đoàn các giáo xứ trong Giáo phận.
- Nhờ được huấn luyện, nên ca đoàn và giáo dân cũng hiểu hơn về các bài hát được sử dụng trong Phụng vụ nên việc tham gia ca hát cũng tích cực hơn.

❖ **Câu 2:** *Những khó khăn khi đề cao việc mời gọi ca hát này:*

- Còn thụ động trong việc tham gia hát trong Phụng vụ.
- Một số cha sở chưa quan tâm động viên giáo dân hát cộng đồng.
- Thiếu phương tiện để giáo dân tham gia ca hát (sách hát, màn hình tivi, ...).

- Các ca trưởng và người chịu trách nhiệm soạn bài hát còn tâm lý biểu diễn nên còn “thích chọn” những bài hát mới và xa lạ với cộng đoàn.
- Một phần khó khăn cũng do tính tình “vùng miền” – kiểu người miền nam thiếu sự nhiệt tình.

❖ **Câu 3:** *Đề nghị một số giải pháp cụ thể để giúp cộng đoàn “tham gia trọn vẹn, tích cực và có ý thức” vào việc ca hát:*

- Sự quan tâm và hướng dẫn cụ thể của Giám mục Giáo phận và các cha sở tại giáo xứ mình phụ trách.
- Các ca trưởng không nên quá lạm dụng các bài hát mới lạ. Nếu có thì phải tập cho cộng đoàn trước Thánh lễ.
- Ban Thánh Nhạc mỗi Giáo phận cần đào tạo thường xuyên hoặc ngắn hạn theo chương trình xuyên suốt trong năm. Tại Giáo phận Mỹ Tho, Đức Giám mục Giáo phận hướng dẫn Ban Thánh Nhạc đến từng Giáo hạt trong Giáo phận để huấn luyện; và Ban Thánh Nhạc Giáo phận đã chia lịch cụ thể cho từng Giáo hạt trong suốt một năm. Cần lắm sự huấn luyện và nhắc nhở thường xuyên.

❖ **Câu 4: Một vài ý kiến khác:**

- Cần lắm những tài liệu cụ thể và đầy đủ để hướng dẫn cho từng mảng: ca trưởng, người đệm đàn, ca viên, cách chọn bài hát trong phụng vụ, sách hát mang tính chính thức của Ủy ban Thánh Nhạc (đơn cử như cuốn Laudato Si của Đại Chung Viện Thánh Giuse Sài Gòn, hay Tuyển tập Thánh ca Việt Nam).

- Chọn một bộ lễ chung trong Giáo phận hay trong Giáo tỉnh, để giáo dân đi tham dự Thánh lễ trong Giáo phận hay Giáo tỉnh đều có thể tham gia ca hát cách tích cực.
- Khi tham dự Thánh lễ, quý Cha cần nhắc lại ý nghĩa và tầm quan trọng của việc hát cộng đồng cho giáo dân để hun đúc tinh thần họ.

BAN THÁNH NHẠC
GIÁO PHẬN PHAN THIẾT

NHẬN ĐỊNH VÀ GÓP Ý VỀ VIỆC CA HÁT CỦA CỘNG ĐOÀN PHỤNG VỤ

Kính gửi: Cha Rôcô Nguyễn Duy

Thư ký Ủy ban Thánh Nhạc trực thuộc HĐGMVN

Được sự hướng dẫn của Đức Cha, chúng con, Ban Thánh Nhạc gồm có nhạc sĩ Cao Huy Hoàng – Phó Ban, quý cha đặc trách thánh nhạc 05 Giáo hạt, quý cha, quý thầy, quý soeurs đặc trách thánh nhạc của các Hội Dòng, Đan Viện, Tu Đoàn, các nhạc sĩ và cha Trưởng Ban đã thảo luận theo những câu hỏi được gợi ý của UBTN trực thuộc HĐGMVN về việc **ca hát của cộng đoàn trong các cử hành Phụng vụ**, nhất là **Thánh lễ** để cùng nhau đưa ra những giải pháp cụ thể giúp cộng đoàn “*tham dự trọn vẹn, tích cực và có ý thức*” vào việc ca hát trong Phụng vụ.

1. Trong giáo phận và cộng đoàn mà quý cha đặc trách, quý cha **có những thuận lợi nào** khi mời gọi **đề cao việc hát cộng đồng** trong Phụng vụ?

2. Quý cha **gặp những khó khăn nào** khi mời gọi đề cao việc hát này?

3. Kính xin quý cha **đề nghị một số giải pháp cụ thể** để giúp cộng đoàn “*tham dự trọn vẹn, tích cực và có ý thức*” vào việc hát này?

4. Xin quý cha cho biết thêm những ý kiến khác?

Sau khi hội thảo, chúng con ghi nhận những nhận định và góp ý như sau:

1. Nhận Định:

a/ Thuận lợi:

- Hầu hết giáo dân ngày nay đều biết hát, thích được hát.
- Một số giáo xứ có giờ ôn hát trước thánh lễ.
- Có máy chiếu bài hát trên màn hình và có cả dòng nhạc.
- Có bài thánh ca trên các trang mạng đã được phổ biến để chọn bài.
- Cộng đoàn tham gia hát được, tạo bầu khí sốt sắng.

b/ Khó khăn:

- Nhiều ca trưởng không có chuyên môn về nhạc lý và đánh nhịp nên việc tập hát cộng đoàn gặp nhiều khó khăn.
- Vì có quá nhiều bài thánh ca được phổ biến trên các trang mạng, nên chọn bài sao cho đúng với tinh thần phụng vụ và cộng đoàn có thể tham dự được.
- Cộng đoàn tham gia hát được còn tùy thuộc vào ca trưởng có cho bài hát chiếu lên màn hình hay không.
- Ca đoàn hát bài mới quá nhiều trong một thánh lễ nên cộng đoàn không thể tham dự được
- Ca trưởng ôn nhiều bài cũ nên ca viên không muốn đi tập hát.
- Nhiều giáo xứ không dành thời gian ôn hát trước thánh lễ.
- Giáo phận chưa thống nhất một bộ lễ chung, nhất là các thánh lễ đại triều.

2. Giải Pháp: Để giúp cộng đoàn “*tham dự trọn vẹn, tích cực và có ý thức*” vào việc ca hát trong Phụng vụ

- Giáo phận nên thống nhất hát cộng đồng trong thánh lễ.
- Các cha xứ nên tạo điều kiện có giờ ôn hát trước thánh lễ

- Nên có ca trưởng đánh nhịp (giữ nhịp) cộng đoàn
- Trong một thánh lễ chỉ nên hát một bài mới
- Giáo phận nên đồng bộ một hoặc hai bộ lễ (Bộ lễ Seraphim và Ca lên đi 3)
- Trang web Giáo phận nên có trương mục Thánh Nhạc để dễ dàng cho các ca trưởng chọn bài hát thánh ca phụng vụ.
- Bài hát PowerPoint cung cấp cho toàn Giáo phận
- Thường huấn thánh nhạc cho các cha trẻ (05 năm Linh mục trở lại)
- Quan tâm hơn Thánh Nhạc cho các thầy chủng viện Nicolas.
- Mở lớp đào tạo ca trưởng vào các dịp hè trong năm.
- Chọn mẫu áo đồng phục ca đoàn để hát lễ, hát đáp ca và đọc sách thánh.

Trên đây là những nhận định và giải pháp xin được gợi ý chúng con xin gửi đến cha. Chúng con đã kính trình Đức Cha Giuse Giáo phận và được ngài thông nhất thực hiện trong Giáo phận.

Đồng Tiến, ngày 15 tháng 03 năm 2023

TM. Ban Thánh nhạc

Lm. Phêrô NGUYỄN VĂN QUANG
Đặc trách Thánh Nhạc Giáo Phận

BAN THÁNH NHẠC
GIÁO PHẬN PHÚ CƯỜNG

NHỮNG Ý KIẾN VỀ VIỆC HÁT CỘNG ĐỒNG TRONG PHỤNG VỤ

Kính gửi: Cha Đặc Trách ỦY BAN TN – HĐGMVN

Với vai trò là linh mục đặc trách thánh nhạc Giáo phận Phú Cường, con xin có vài tâm tình và ý kiến cho việc hát cộng đồng như sau:

1- Về việc mời gọi hát cộng đoàn, con nhận thấy có những điều thuận lợi sau đây:

- ▶ Đa số quý cha đều nhận thấy tầm quan trọng này và ủng hộ cho việc hát cộng đoàn.
- ▶ Do thời đại công nghệ, nên việc tìm kiếm nguồn tài liệu cũng trở nên thuận lợi hơn.
- ▶ Đa số các giáo xứ đều sử dụng màn hình chiếu để cộng đoàn có thể tham gia hát cộng đoàn.

Vốn bài hát của cộng đoàn khá khiêm tốn, nên để hát cộng đoàn tốt cần có người ôn hát trước mỗi thánh lễ. Về vấn đề này, con nhận thấy có sự phát sinh thêm những điều sau đây:

- ▶ Đa phần cộng đoàn không biết nhạc lý, nên nhịp nhàng người trước người sau, nên phải ôn hát mà đã phần kêu gọi đi sớm để ôn hát thì giáo dân cứ sát giờ mới có mặt.
- ▶ Nhân sự vận hành gặp khó khăn và chưa đáp ứng cho nhu cầu của các thánh lễ nhất là thánh lễ Chúa nhật và lễ trọng: ca trưởng, đánh đàn và anh chị em có chuyên

môn để vận hành máy chiếu, màn hình. Còn nếu sử dụng sách thì lại gặp khó vì số lượng quá nhiều. Và nếu sử dụng tài liệu cho mỗi thánh lễ thì cũng gây hoang phí, cũng khó bảo quản.

2- Những đề nghị cụ thể

- ▶ Xin cha chỉ cho con những tài liệu thánh nhạc dành cho cộng đoàn đã được uỷ ban thánh nhạc xuất bản, để bảo đảm tính thống nhất cho các giáo xứ trong giáo phận.
- ▶ Xin uỷ ban thánh nhạc giúp chúng con soạn thảo bài hát theo chủ đề, theo mùa phụng vụ, để thu gọn lại để sử dụng và dễ bảo quản.
- ▶ Vì gặp khó khăn về nhân sự có chuyên môn ở các giáo xứ, nên nếu có thể Uỷ Ban Thánh Nhạc giúp chúng con làm các powerpoint và phổ biến cho các giáo phận, các giáo xứ có thể sử dụng, vừa bảo quản thuận lợi hơn, vừa thống nhất được nguồn liệu, cùng các bài thánh ca đã được chỉnh sửa ca từ theo tinh thần của thánh nhạc.

3- Những đề nghị khác

Cá nhân con cũng không phải là người có chuyên môn tốt về thánh nhạc, kể cả nhạc. Con cũng chỉ xuất thân từ cây nhà lá vườn, nên hạn chế rất nhiều. Con mạo muội, xin cha đặc trách uỷ ban, nếu được giúp chúng con tổng hợp những thay đổi và không thay đổi của thánh nhạc từ sau công đồng Vaticano II để có thể có sự soi sáng cho con và anh chị em ca trưởng nắm rõ vấn đề hơn, hầu có thể áp dụng cho đúng với điều Giáo hội mong đợi.

Con xin cảm ơn Cha Thư ký và Uỷ Ban Thánh Nhạc

BAN THÁNH NHẠC
GIÁO PHẬN XUÂN LỘC

VÀI NHẬN ĐỊNH VÀ GÓP Ý CHO VIỆC CA HÁT CỦA CỘNG ĐOÀN PHỤNG VỤ

A. THUẬN LỢI:

- Đa phần Giáo dân Việt Nam thích ca hát trong cử hành Phụng vụ
- Nhiều xứ nay đã có màn hình TV, có ca xướng viên

B. NHỮNG KHÓ KHĂN

- Nhiều cộng đoàn *thiếu nhân sự* tập hát cộng đồng, khả năng chọn bài phù hợp...
- Có nhân sự nhưng *thiếu ý thức* tầm quan trọng và ích lợi thiêng liêng của việc hát cộng đồng nơi các thành phần dân Chúa: Cha sở, quý cha, quý tu sĩ, ca trưởng, nhạc sĩ, cộng đoàn...
- *Có ý thức nhưng không đồng bộ* giữa các thành phần trên.
- Thiếu ý thức hoặc ý thức không đồng bộ sẽ gây trở ngại rất lớn trong việc thực hiện việc hát cộng đồng, từ đó *thiếu sự phối hợp, thiếu cộng tác*, không đủ quyết tâm vượt trở ngại hoặc buông lơi
- *Thiếu thời gian*: Do chưa đủ ý thức nên Giáo dân dành thời gian tối thiểu khi đến Nhà Thờ tham dự Phụng vụ, đến rất sát giờ dâng lễ hoặc đến trễ, không có thời gian tập hát cộng đồng dù vài phút. Giáo dân đợi tập hát xong mới vào nhà thờ.

C. ĐỀ NGHỊ GIẢI PHÁP

1. Gây ý thức:

●Đức Giám mục Giáo phận nhắc nhở chung cho toàn Giáo phận, đặc biệt quý Cha xứ. Ban Phụng vụ, Ban Thánh nhạc lên kế hoạch thường huấn cho các cha các tu sĩ...

●*Đào tạo, giáo dục:* Cha xứ liên tục giáo dục ca đoàn về ý nghĩa và hiệu quả của việc hát cộng đồng trong Phụng vụ, nhất là Thánh lễ, để ưu tiên phục vụ việc hát cộng đồng, giáo dục giáo dân thấu hiểu để hân hoan hưởng ứng tham gia tích cực linh động việc hát cộng đồng trong Phụng vụ. Các nhạc sĩ phải thấu hiểu và thẩm nhuần để có những bản Thánh Ca đủ tiêu chuẩn và phù hợp cho việc hát cộng đồng, các ca trưởng phải thấu hiểu và thẩm nhuần để chọn bài thích hợp cho việc hát cộng đồng

2. Thực hiện đồng bộ

●*Ca trưởng chọn bài* có thể hát cộng đồng, dễ hát, ngắn và hay dĩ nhiên phù hợp phụng vụ, chú ý âm vực, biết thẩm định mục vụ, phù hợp với thành phần tham dự, với trình độ của địa phương ... đan xen cũ mới, thường xuyên hát lại để bài mới thành cũ. Rất quan trọng. Sẽ thất bại nếu bài vừa dở vừa khó.

●*Dành thời giờ tập hát cộng đồng* 5-7 phút trước thánh lễ Chúa nhật: Nhập lễ, đáp ca, dâng lễ, kết lễ. Quan trọng: Người tập hát cần chuẩn bị kỹ lưỡng, để tập chính xác nhanh gọn đúng giờ, với tác phong khiêm tốn vui tươi, biết truyền cảm hứng cho cộng đoàn... với sự hỗ trợ của ca đoàn, nhạc khí.

●*Chiếu bài hát* lên màn hình hoặc TV, nếu không có, *in giấy hoặc sách hát cộng đồng*

●Trong cử hành, *cần có ca xướng viên* hướng dẫn cộng đoàn. nhắc nhở, khuyến khích, phụ giúp cộng đoàn hát phần của mình. Ca đoàn hay ca xướng viên chỉ nâng đỡ chứ không

lần át hay thay thế phần cộng đoàn, kể cả phần thưa đáp. Nếu không, cộng đoàn sẽ thụ động.

● *Chủ tế* cố gắng thường xuyên hơn hát phần của mình, trong những lễ trọng thể, cùng tham gia với cộng đoàn khi có thể với tính cách khuyến khích và nâng đỡ (nhưng cũng không lần át ...)

● *Nhạc sĩ* được khuyến khích sáng tác nhiều hơn và ưu tiên cho hát cộng đồng.

Được thể, hy vọng việc ca hát của cộng đoàn Phụng vụ sẽ phổ biến đều khắp hơn, khởi sắc hơn, Thiên Chúa được vinh danh và con người được cứu độ.

BTN. Gp. Xuân Lộc

BAN THÁNH NHẠC
TỔNG GIÁO PHẬN SÀI GÒN-TPHCM

NHẬN ĐỊNH VÀ GÓP Ý

VỀ VIỆC CA HÁT CỦA CỘNG ĐOÀN PHỤNG VỤ

1. Trong giáo phận và cộng đoàn mà quý cha đặc trách, quý cha có những thuận lợi nào khi mời gọi đề cao việc hát cộng đồng trong Phụng Vụ?

- Có các phương tiện phục vụ cho việc hát cộng đồng (các giáo xứ trang bị màn hình hoặc sách hát chung).
- Có nhân sự dồi dào phục vụ cho đời sống mục vụ thánh nhạc (ca trưởng, ca đoàn, người đệm đàn).
- Có nhiều giáo dân có trình độ, giúp cho việc ca hát cộng đồng dễ dàng hơn.
- Có nhiều hội thảo, chương trình đào tạo, lớp học tìm hiểu và các cuộc gặp gỡ về thánh nhạc, nên việc hát cộng đồng được đề cao hơn.

2. Quý cha gặp những khó khăn nào khi mời gọi đề cao việc hát này?

- Những thuận lợi trên lại đưa đến những khó khăn tương ứng. Tổng giáo phận Sài Gòn có nhiều nhạc sĩ cùng với các sáng tác tạo nên sự đa dạng nhưng cũng tạo nên khó khăn trong việc chọn bài phù hợp với cộng đồng.
- Thành phố công nghiệp hóa với lối sống thành thị khiến nhịp sống bận rộn, gấp rút. Người đi lễ lẫn người phục vụ cảm thấy phải tranh thủ, tính toán thời gian làm việc, học hành, kể cả đi lễ nên thường không đến sớm để tập hát cộng đồng.

- Việc tập hát cộng đoàn không mấy thuận lợi vì người đi lễ thụ động, dự lễ trễ, sự ngại ngùng từ phía các ca trưởng vì thiếu sự hưởng ứng từ phía người đi lễ...). Rất cần phải kiên trì.
- Việc lạm dụng hát solo nhiều quá dẫn tới giảm thiểu việc tham gia ca hát của cộng đoàn.
- Mong quý cha có sự quan tâm nhiều hơn đến thánh nhạc.

3. Kính xin quý cha đề nghị một số giải pháp cụ thể để giúp cộng đoàn “tham dự trọn vẹn, tích cực và có ý thức” vào việc hát này?

- Các giáo xứ nên trang bị các phương tiện giúp cho việc hát cộng đồng được thuận lợi hơn (màn hình, sách thánh ca chung...) Các phương tiện này cũng cần được sử dụng thế nào để giúp cộng đoàn tham gia vào việc ca hát (chỉnh màn hình với kiểu chữ dễ đọc với cỡ chữ vừa đủ lớn, màu sắc tương phản hợp lý, số lượng màn hình đủ để cộng đoàn chú ý và theo dõi)
- Các nhạc sĩ nên viết các bài ngắn gọn, đơn sơ hợp với tầm tiếng của cộng đoàn để mọi người dễ dàng tham gia ca hát.
- Kính mong quý Đức Cha nhắc nhở các cộng đoàn quan tâm hơn nữa tới việc hát cộng đồng.
- Để dễ dàng hơn cho việc tập hát cộng đồng, xin đề nghị:
 - Cần lưu tâm đào tạo các ca trưởng thánh nhạc để ngoài việc tập hát cho ca đoàn còn giúp tập hát cho cộng đồng trước các thánh lễ (x. HDMVTN số 147), nhất là câu đáp trong thánh vịnh đáp ca.
 - Cũng cần làm sao để việc hát đáp ca tạo thuận lợi cho cộng đoàn phụng vụ vì quen thuộc. Có thể thống nhất trong giáo xứ chỉ chọn 2 hay 3 bộ sách của các tác giả đã phổ nhạc thánh vịnh đáp ca (đã được

Imprimatur) để sử dụng, giúp cộng đoàn dễ nhớ và dễ hát.

- Nếu không thể tập các bài thánh vịnh được Sách Bài Đọc đề nghị, có thể hát các thánh vịnh chung theo mùa mà phụng vụ đã cho phép như HDMVTN nói đến ở số 147 (xem thêm Sách Bài Đọc quyển 1 [1970] trang 861, cha Kim Long trích lại trong tập Dẫn Vào Thánh Nhạc [05/2008])
- Về việc hát cộng đồng, cũng nên hiểu cho đúng ý Giáo Hội. Hát cộng đồng luôn là ưu tiên và được đề cao trong phụng vụ (x. HDMVTN số 29-31). Tuy nhiên, nó không phải là cách hát duy nhất trong phụng vụ. Vì vậy:
 - Trong thánh lễ, có những lúc ca đoàn có thể hát riêng như bài ca trước nhập lễ hay ca hiệp lễ (x. HDMVTN số 31 và 126)
 - Tránh thái độ cực đoan chỉ lúc nào cũng đòi hát bài cũ hay chỉ lúc nào cũng đi tìm bài mới. Chỉ hát bài cũ khiến phụng vụ ra nhàm chán, còn chỉ hát bài mới khiến người đi lễ không tích cực tham gia ca hát. Thánh lễ nên có cả bài cũ lẫn bài mới để cộng đoàn có lúc hát theo, có lúc lắng nghe và cầu nguyện cùng những gì ca đoàn trình tấu.
 - Để cộng đoàn dễ thuộc và tham gia ca hát, ca đoàn nên hát bài mới nhiều lần rồi hãy tập tiếp bài mới khác sau đó.

BAN THÁNH NHẠC
GIÁO PHẬN ĐÀ LẠT

NHẬN ĐỊNH VÀ GÓP Ý VỀ VIỆC CA HÁT CỦA CỘNG ĐOÀN PHỤNG VỤ

I. Ý nghĩa và giá trị của việc ca hát trong phụng vụ

“Ca hát là một trong những cách thể hàng đầu giúp cộng đoàn tín hữu tham gia cách tích cực vào phụng vụ. Là mục tử, các vị đứng đầu cộng đoàn, nhất là cha chính xứ, có nhiệm vụ khuyến khích giáo dân “tham gia vào những lời tung hô, những câu đối đáp, những bài thánh vịnh, tiền xướng và thánh ca...” (HDMVTN, số 27). Nhưng “Đề toàn thể dân thánh đều lên tiếng hát, **âm nhạc phải hợp với khả năng của họ**” (HDMVTN, số 28), và “**Ca đoàn không được phép giảm thiểu việc tham gia ca hát của cộng đoàn tín hữu.** Thông thường, cộng đoàn hát những giai điệu chỉ có một bè vốn dĩ thích hợp với việc hát cộng đồng không cần phải tập dượt. **Hát cộng đồng là ưu tiên trong phụng vụ.** Trái lại, ca đoàn bao gồm những người được chọn ra từ cộng đoàn, vừa có khả năng âm nhạc cần thiết vừa biết hy sinh tập dượt theo thời khóa biểu cố định và sẵn sàng có mặt trong những cử hành phụng vụ. Vì vậy, **họ có thể làm cho việc cử hành phụng vụ thêm phong phú bằng cách đóng góp những yếu tố âm nhạc mà khả năng của cộng đoàn chưa vươn tới được**” (HDMVTN, số 29).

II. NHẬN ĐỊNH

1. Hát cộng đồng đã được ưu tiên chưa?

1.1. Các cha xứ chưa ưu tiên đủ việc hát cộng đồng và có khuynh hướng trao hết việc ca hát cho ca đoàn. (Điều này có vẻ hợp ý các ca đoàn).

Lý do? Có nhiều lý do:

- Sợ đụng chạm đến ca đoàn, vì không có ca đoàn thì cử hành phụng vụ sẽ rất khô khan.
- Vất vả hơn vì phải “xin” ca đoàn đổi bài này, thay bài kia để cộng đoàn được tham gia. Nghĩa là cha xứ phải quan tâm trao đổi với ca đoàn về các bài hát trong lễ này, lễ kia, đồng thời cũng phải biết nội dung các bài hát nữa!

1.2. Các ca đoàn có vẻ vẫn giành hết phần ca hát của cộng đoàn tín hữu.

1.3. Những phần ca hát của cộng đoàn đã được dẹt nhạc cho phù hợp với khả năng của cộng đoàn chưa? Có lẽ chưa. Ví dụ: Câu đáp trong đáp ca được Phụng vụ Giáo hội cố ý **viết ngắn gọn để cộng đoàn dễ đáp**, thì nhiều khi các nhạc sĩ lại làm cho dài ra với nhiều kỹ thuật âm nhạc, hát đuổi, hát đối, ... và cộng đoàn không tham dự được!

1.4. Càng những **ngày đại lễ** thì cộng đoàn lại càng bị tước mất “quyền ca hát” của mình, vì ca đoàn (và nơi tổ chức lễ) có khuynh hướng “sốt sáng” nên bao hết bằng những bài hát mới và “hoành tráng” (ví dụ các lễ khăn dòng, các dịp lễ trọng ...).

1.5. Nếu cộng đoàn không được ca hát trong phụng vụ thì việc “tham dự trọn vẹn, tích cực và có ý thức” không thể có được, và cộng đoàn sẽ buộc phải thụ động, từ đó thành thói quen “xem lễ và nghe hát”.

2. Cộng đoàn có thích ca hát và có khả năng ca hát trong phụng vụ không?

2.1. Cộng đoàn rất thích hát trong phụng vụ, bằng chứng: cộng đoàn hát hăng say “bộ lễ” (các kinh Thương xót, Vinh danh, Thánh – Thánh - Thánh, Lạy Chiên Thiên Chúa), cùng những bài hát quen đã khắc ghi trong đời sống đức tin, qua các cử hành phụng vụ (phái nữ xem ra nhiệt tình hơn).

2.2. Cộng đoàn có khả năng ca hát trong phụng vụ không?

Khả năng ca hát có nơi tất cả mọi người. Bằng chứng là đa số (già trẻ, lớn bé, nam nữ) đều thích và hát karaôkê được, các bà nội ngoại xưa nay đều ngâm nga ru cháu bằng những ca điệu dân gian ... Phải xác quyết là cộng đoàn có khả năng ca hát trong phụng vụ.

III. GÓP Ý

Tất cả mọi thành viên của cộng đoàn phụng vụ (cộng đoàn, ca đoàn, linh mục...) đều có trách nhiệm về việc ca hát cộng đoàn trong phụng vụ, và tất cả đều **cần có những điều chỉnh về phụng vụ của mình** vì mục đích của phụng vụ, nên:

- Cần có một văn kiện của UBTN trực thuộc HĐGM gửi đến các Giám mục, các linh mục, các ca đoàn, các ca trưởng, các vị phụ trách ca đoàn.
- Văn kiện này cần đưa ra những yêu cầu cụ thể, đừng nói chung chung (dù trong tập HDMVTN có nói rồi):
 - Phụng vụ của linh mục: phải quan tâm trước các cử hành phụng vụ và khi chủ sự cử hành phụng vụ như thế nào.
 - Phụng vụ của ca đoàn: phải và chỉ hát riêng phần nào trong cử hành phụng vụ, phần nào hát chung với

cộng đoàn, phần nào hát đối đáp với cộng đoàn (**ca hiệp lễ, ca tiến lễ, ca hiệp lễ, kết lễ**). Ngay cả khi hiệp lễ, nếu thời gian rước lễ dài thì có thể hát một bài hiệp lễ cộng đoàn, rồi ca đoàn hát riêng các bài hiệp lễ khác v.v.

- Cố gắng có một người giữ nhịp cho cộng đoàn để phối hợp cộng đoàn với ca đoàn và giúp cộng đoàn tích cực ca hát hơn.
- Nên thôi hát những câu đáp của thánh vịnh đáp ca được thêu dệt nhạc phức tạp gây khó cho phần của cộng đoàn.

BAN THÁNH NHẠC
GIÁO PHẬN BÀ RỊA

BẢN BÁO CÁO

HÁT CỘNG ĐỒNG TẠI GIÁO XỨ VÀ CỘNG ĐOÀN

1. Từ năm 2018 đến nay, trừ 2 năm dịch bệnh, cứ đều đặn mỗi năm 1 lần, vào các dịp mừng lễ bốn mạng Ca Nhạc Đoàn Giáo phận (Thánh Piô X – 21/8), trước khoảng trên 3000 đại diện các Ca trưởng và Ca viên trong toàn Giáo phận, Ban Thánh Nhạc Giáo phận đều tổ chức các tiết học để giải thích tài liệu đã được phát hành **HƯỚNG DẪN MỤC VỤ THÁNH NHẠC**, nhất là luôn nhấn mạnh đến tính cộng đoàn của Thánh ca. Nhờ đó, các Ca trưởng và Ca viên ngày càng hiểu thêm về lợi ích của hát cộng đồng trong Thánh ca tại các Giáo xứ và cộng đoàn Dòng Tu.

2. Vào dịp hè hàng năm, khi mở các khóa Thánh nhạc hè cho Giáo phận, quy tụ được từ 300 đến 400 ca viên, ca trưởng và học viên lớp đệm đàn. Ban Đào tạo Thánh nhạc của Giáo phận vẫn không ngừng khích lệ các học viên chú trọng đến yếu tố cộng đồng hơn, bớt đi thói quen thích thể hiện và trình diễn của các ca trưởng, ca viên và nhạc công của các Ca đoàn Giáo xứ.

3. Từ năm 2017 đến hết năm 2018, Giáo phận Bà Rịa đã nhiều lần khích lệ các Giáo xứ và Dòng tu trong Giáo phận mua và phổ biến các sách hát Tuyển Tập Thánh Ca Việt nam 1 và 2 của Ủy Ban Thánh Nhạc thực hiện tổng hợp và kiểm duyệt. Nhờ đó, giúp các Giáo xứ trong Giáo phận dễ bớt đi yếu tố dị biệt và sai lạc trong việc chọn bài hát của các cử hành Phụng vụ, nhất là trong hoàn cảnh hiện nay có quá nhiều bài

hát chưa được kiểm duyệt đang được nhiều ca đoàn sưu tầm mà thiếu cân nhắc.

4. Để góp phần kích lệ các Giáo xứ ưu tiên cho hát cộng đoàn, Ban Thánh Nhạc Giáo phận Bà Rịa cũng đang hoàn thiện các file Word và file powerpoint về phần lời của các bài hát trong sách Tuyển tập Thánh ca Việt Nam 1 và 2. Dự tính trong tháng này, sẽ cho chuyển lên cổng thông tin của Ban Thánh nhạc Giáo phận trên trang Web của Giáo phận Bà Rịa (*lời được kiểm chính xác theo bản gốc*). Nhờ đó các Giáo xứ và các cộng đoàn Dòng tu có thể tiện lấy xuống để trình chiếu, phục vụ cho phụng vụ Thánh lễ.

Trên đây là một số chia sẻ của Ban Thánh Nhạc Gp. Bà Rịa. Rất mong được học hỏi thêm từ những chia sẻ của các Ban Thánh Nhạc Giáo phận bạn và của các tham dự viên Đại hội Thánh nhạc năm nay.

BTN Giáo phận Bà Rịa

THỜI SỰ THÁNH NHẠC

❖ KHÓA CA TRƯỞNG NÂNG CAO

Chương trình và nội dung cụ thể:

- ▶ Thứ Bảy (4-2-2023) : Lm *Rôcô Nguyễn Duy*
Bài 1: PHÁC HỌA CHÂN DUNG CA TRƯỞNG
- ▶ Thứ Bảy (11-2-2023) : Lm *Giuse Phạm Đình Ái, SSS*
Bài 2: CA HÁT PHỤNG VỤ TRONG THÁNH LỄ
- ▶ Thứ Bảy (18-2-2023): *Ns Anh Tuấn và Ns Minh Tâm*
Bài 3: KỸ NĂNG THỂ HIỆN TIẾT TẤU & GIAI ĐIỆU
- ▶ Thứ Bảy (25-2-2023) : *Ns Anh Tuấn và Ns Minh Tâm*
Bài 4: KỸ NĂNG THỂ HIỆN DIỄN ÂM & CƯỜNG ĐỘ
- ▶ Thứ Bảy (4-3-2023) : *Ns Anh Tuấn và Ns Minh Tâm*
Bài 5: KỸ NĂNG PHÂN ĐỊNH CẤU TRÚC & KẾT CẤU CỦA BÀI NHẠC
- ▶ Thứ Bảy (11-3-2023): *Ns Ngọc Linh*
Bài 6: HƯỚNG DẪN KỸ THUẬT ĐÁNH NHỊP CƠ BẢN & HOA MỸ
- ▶ Thứ Bảy (18-3-2023): *Ns Tiến Linh*
Bài 7: CÁCH KHỞI TẤU VÀ XỬ LÝ TÁC PHẨM THÔNG THƯỜNG
- ▶ Thứ Bảy (25-3-2023): *Ns Tiến Linh*
Bài 8: KẾT HỢP TIẾT TẤU HIỆN ĐẠI VÀ PHÁC HỌA TIẾT TẤU BÌNH CA THEO NGUYÊN TẮC CỦA SOLESMES
- ▶ Thứ Bảy (1-4-2023): *Ns Phanxicô*
Bài 9: KINH NGHIỆM CHỌN BÀI CA PHỤNG VỤ

- ▶ Thứ Bảy (15-4-2023): Lm *Giuse Nguyễn Hoàng Chương*
Bài 10: CA TRƯỞNG THÁNH NHẠC TRONG TINH THẦN HIỆP HÀNH
- ▶ Thứ Bảy (22-4-2023): Lm *Nguyễn Duy*
Bài 11: CA ĐOÀN PHỤNG VỤ
- ▶ Thứ Bảy (29-4-2023) : Lm *Phêrô Kim Long*
Bài 12: MỘT SỐ KINH NGHIỆM ĐIỀU KHIỂN CA ĐOÀN + TỔNG KẾT

❖ **TỈNH TÂM MÙA VỌNG-ĐÓN MỪNG GIÁNG SINH**

Để chuẩn bị mừng đại lễ Giáng Sinh 2022, Ban Mục vụ Thánh nhạc Tổng Giáo phận-Tp.HCM đã tổ chức buổi tỉnh tâm Mùa Vọng cho giới nghệ sĩ công giáo, ca trưởng, ca đoàn, thân nhân tại Trung tâm Mục vụ TGP vào lúc 18g30 ngày thứ Tư 14/12/2022 với chủ đề **Emmanuel**

Chương trình đã diễn ra tốt đẹp, sốt sắng với gần 600 người tham dự để hòa chung tiếng hát với các ca sĩ, nhạc sĩ, ban hợp xướng...qua các tiết mục:

- 1/ Veni, veni! Emmanuel (*Bình ca-Lời Việt: P. Kim*)
- 2/ O Holy Night (*Adolphe Adam*)
- 3/ Bêlem ơi (*Nguyễn Khắc Xuyên*)
- 4/ Loài người ơi (*Văn Thiệu*)
- 5/ Dâng Chúa đêm nay (*Phanxicô*)
- 6/ Tiếng hát thiên thần (*Cổ ca Pháp-Lời Việt: Hoàng Diệp*)
- 7/ Đêm Noel (*Xuân Thảo*)
- 8/ Trời hân hoan (*Nhạc Pháp-Lời Việt: Kim Long*)
- 9/ Tiếng chuông hồng ân (*Jingle Bells-Lời Việt: Nguyễn Duy*)
- 10/ O Chrirtmas Tree (*Nhạc Giáng sinh cổ truyền Đức,*

Lời Việt: Đố Xuân Quế-Hòa âm: Tiến Linh)

11/ Adeste Fideles (*Latin Carol-Lời Việt: Kim Long*)

12/ Đêm thánh vô cùng (*Franz Gruber-Lời Việt: Hùng Lân*)

12/ Noel về (*Nguyễn Duy*)

Kết thúc buổi tĩnh tâm, Lm. Nguyễn Duy, Trưởng ban Mục vụ Thánh nhạc TGP đã thay mặt Ban tổ chức cảm ơn và ban phép lành cho mọi người tham dự.

❖ BTN GIÁO PHẬN KONTUM MỪNG LỄ BỔN MẠNG

Mùng lễ thánh Cécilia, bổn mạng các ca đoàn, BTN Giáo phận Kontum đã tổ chức ngày họp mặt các thành viên các ca đoàn trong Giáo phận, từ 13g30 đến 21g30 ngày 18 tháng 11 năm 2022.

Gần 2000 người từ các giáo xứ, giáo họ người Kinh, cũng như sắc tộc thuộc hai miền Gia Lai và Kontum đã quy tụ về Tòa Giám mục để được giao lưu, học hỏi về Thánh nhạc. Đồng hành và hướng dẫn Ngày Ca Đoàn, có cha Phêrô Vũ Trọng Hà Nguyên Khôi, Trưởng BTN giáo phận, và hai cha phó ban: Vinh sơn Nguyễn Thành Trung (OFM) đặc trách miền Kontum và cha Inhaxiô Lê Hoàng Bảo Quỳnh, đặc trách miền Gia Lai. Ngoài ra còn có sự hiện diện của Ns. Ngọc Linh, một gương mặt quen thuộc trong UBTN.

Sau bài hát Cầu xin Chúa Thánh Thần, Ns. Ngọc Linh chia sẻ về “Vai trò và trách nhiệm của ca đoàn và ca trưởng Thánh nhạc”. Với lối diễn giải đơn sơ, dễ hiểu,

mọi người hiểu biết thêm về Thánh nhạc, về hát thánh ca phụng vụ...

Cao điểm của Ngày Ca Đoàn là thánh lễ mừng kính thánh hồn mạng Cécilia vào lúc 16g30, do Đức cha Aloisiô, giám mục Giáo phận Kontum chủ tế. Trong bài giảng, Đức cha mời gọi cộng đoàn đến nhà thờ để phụng sự Chúa, phục vụ cộng đoàn trong các nghi lễ thánh, nên cần sử dụng các nhạc cụ, các bài hát như thế nào cho xứng hợp đã được Giáo quyền chuẩn nhận. Hãy biết phục vụ cộng đoàn cách khiêm tốn và quảng đại, biết từ bỏ ý riêng mình...

Đến 19g, mọi người bước vào đêm thánh ca với chủ đề “*Chung lời ngợi ca*” với 18 tiết mục, gồm hợp xướng, nhóm ca, đơn ca, hòa tấu nhạc cụ... Mỗi tiết mục đều đem đến cho đêm nhạc thành công ngoài mong đợi!

Ns. Minh Tâm

CÁC CA ĐOÀN PHỤNG VỤ SAU CÔNG ĐỒNG VATICAN II

Lm. An-rê Đỗ Xuân Quế, OP

Có nhiều ca đoàn trong các nhà thờ tại Việt Nam. Những ca đoàn này đã góp phần đáng kể trong công việc thờ phượng Chúa. Nhưng tất cả đã là những ca đoàn phụng vụ chưa thì tôi chưa dám quyết, mà chỉ muốn đưa ra một mô hình ca đoàn phụng vụ sau Công Đồng Va-ti-ca-nô II trong bài viết dưới đây, dựa theo một số tài liệu trong tạp chí Maison-Dieu, Célébrer và một bài nhận định của linh mục Nguyễn Hữu Triết về hiện tình Thánh Nhạc Việt Nam.

Những tạp chí và tài liệu đó càng làm cho tôi thêm xác tín về sự cần thiết và vai trò của các ca đoàn phụng vụ trong việc tôn vinh và thờ phượng Thiên Chúa. Vì vậy, tôi xin chia bài này làm hai phần: phần I nói chung về các ca đoàn, phần II nói về các ca đoàn phụng vụ sau Công Đồng Va-ti-ca-nô II ở bên ta cũng như bên Tây, để đi tới kết luận rằng ca đoàn là một bộ phận cần thiết và đặc dụng của cộng đoàn, nên cần được

chăm sóc và huấn luyện về cả hai phía ca đoàn cũng như cộng đoàn, đặc biệt nơi những người có trách nhiệm riêng như cha sở và ca trưởng.

I. Nói chung về ca đoàn

1,1 Ca đoàn là gì ?

Ca đoàn là một từ mới được sử dụng trong những năm gần đây. Ngày trước những người hát trong nhà thờ thường được gọi là hội hát hay ban ca vịnh, gồm toàn nam giới và hoạt động cũng khá hạn chế, nghĩa là chỉ hát lễ và hát châu bằng tiếng la tinh.

Trước năm 1945, ngoài các bài hát bằng tiếng la tinh là các bài hát bằng tiếng Pháp trong cuốn *Cantique de la jeunesse*. Một số bài trong cuốn này cũng như một số bài bằng tiếng la tinh như *Veni Creator, Jesus dulcis memoria* v.v... được đặt lời Việt vào để hát. Ngoài ra lại có cả một cuốn sách hát Tây lời Việt đề là *Thanh Niên Kinh Nhạc*, do ông Nguyễn Đức Lợi sưu tầm và xuất bản, nhưng không biết xuất bản năm nào[1], và một cuốn khác do cha già Vương, giáo phận Hà nội sưu tầm và đặt lời. Thịnh thoảng có một số bài do mấy chủng sinh Đại Chung Viện Liễu Giai-Hà-nội[2] sáng tác như *Nguyện xin Mẹ rất từ bi* của thầy Hùng Lâm và *Ôi thiêng liêng cao quý vô cùng* của thầy Phương Linh trước 1945, nhưng ít được ai biết đến. Vào tháng 10 năm 1945, nhạc đoàn Lê Bảo Tịnh ra đời và cho phát hành **Cung Thánh I**. Thánh ca Việt Nam phát khởi từ đây và lan rộng khắp nơi. Ngoài ra, trong Nam trước đó đã có những bài rất nổi tiếng như *Nửa đêm mừng Chúa ra đời* và *Nguyện xin Chúa Thánh Thần* của linh mục Phao-lô Đạt cũng như mấy bài của thầy Mạc Khanh ở Thanh Hóa như *Chối lời Con Chúa nơi cử tròng* và *Hải tần* v.v...

Vậy ca đoàn là gì ? Thưa là một tổ hợp thanh niên thiếu nữ hát lễ trong các nhà thờ ngày Chúa nhật cũng như ngày thường và các ngày lễ cưới, lễ an táng, châu Minh Thánh Chúa v.v... hay một hội, một nhóm đồng ca, hát những bài ca phụng vụ[3].

Từ ca đoàn không có trong tự điển tiếng Việt. Thông thường hiện nay, người ta hiểu ca đoàn là những người đi hát lễ. Hiểu như vậy không sai, nhưng chưa đủ. Vì vậy, cần phải nói thêm về vai trò và nhiệm vụ của ca đoàn nữa.

1,2 Vai trò của ca đoàn

Ca đoàn có một vai trò và nhiệm vụ cao quý. Điều này chính ĐGH Phaolô VI đã nói như sau: “Nếu đọc kỹ các tài liệu về Thánh Nhạc, người ta sẽ thấy rõ, ngay cả bây giờ, nhiệm vụ Hội Thánh giao cho Thánh nhạc, những người sáng tác cũng như các nhạc công, các ca đoàn và những người hát trong nhà thờ thật là cao quý và hệ trọng, như từ trước đến nay vẫn thế. Khi cử hành phụng vụ, phải liệu phô diễn những hình thức nghệ thuật sao cho thật hay, thật đẹp, như kèm theo các nghi thức là những cử điệu khoan thai, đẹp mắt, xứng hợp, trang trọng, cung giọng trong sáng dễ nghe, dễ đáp; như đi đôi với lời cầu nguyện của Hội Thánh là những bài hát vừa hay vừa cảm động, lại có sức nâng tâm hồn người nghe lên cùng Thiên Chúa và giúp cầu nguyện. Âm nhạc tỏa chiếu trên cộng đoàn họp nhau lại nhân danh Chúa Ki-tô một thứ ánh sáng rực rỡ như chính gương mặt của Người vậy. Nhờ sức mạnh vô hình của nghệ thuật, các ca đoàn dễ bay lên vùng ánh sáng rạng ngời của chân lý, tìm gặp Thiên Chúa là Đấng thanh tẩy và thánh hóa. Như thế, họ có thể giúp cộng đoàn cử hành màu nhiệm cứu độ trong những điều kiện thuận lợi khi chính họ thông phần mật thiết vào các ơn ích của màu nhiệm đó.

Nhằm mục đích này, những tài liệu tôi vừa trưng dẫn, nhằm cổ võ các ca đoàn, từ những ca đoàn trong các đại giáo đường, các nhà thờ chánh tòa, các đan viện nổi tiếng cho tới các ban hát trong các nhà nguyện, nhà thờ nhỏ, say sưa tập luyện và chuyên cần trau dồi nghệ thuật. Huấn thị về Thánh nhạc muốn rằng không một buổi cử hành phụng vụ nào mà không có hát, nên đã yêu cầu trong trường hợp không có ban hát nhỏ, thì phải có ít là hai hay ba người biết hát và được huấn luyện vừa đủ, để có thể giúp giáo dân tham dự thánh lễ và các nghi thức bằng những bài hát đơn sơ dễ hát, lại biết điều khiển và làm điểm tựa cho họ dựa vào để hát[4].

Qua những lời lẽ trên, Hội Thánh tỏ ra sẵn sóc đặc biệt đến các ca đoàn, kêu mời họ đạo và cha sở lưu tâm đến ca đoàn. Lý do của sự quan tâm này là vì các ca đoàn góp phần vào việc tôn vinh thờ phượng Chúa, một nhiệm vụ hàng đầu của Hội Thánh.

Đó là bản chất và lý hữu của ca đoàn. Bây giờ xin nói đến nhiệm vụ của ca đoàn.

1,3 Nhiệm vụ của ca đoàn

Ca đoàn có nhiệm vụ yểm trợ và làm nền cho cộng đoàn hát, hay hát đối đáp với cộng đoàn, và đảm nhận những phần hát khó và đòi hỏi hơn. Riêng đối với bản thân, mỗi ca viên có bổn phận phải lo cho mình được huấn luyện về đường thiêng liêng, tìm cách để được hiểu Kinh Thánh, Phụng Vụ và các tài liệu Thánh Nhạc. Ngoài ra là tuân hành nội qui và nhịp độ sinh hoạt của ca đoàn, vì vào ca đoàn là làm một công tác thuộc đức thờ phượng, và ở trong ca đoàn là làm một tông đồ nhằm phổ biến vẻ đẹp của nghệ thuật cả về nội dung lẫn hình thức, qua lời ca tiếng hát để tôn vinh Thiên Chúa và thánh hóa các tín hữu. Đây là lý tưởng cần phải nhắm tới, còn thực tế thì phải nói là khó, vì vấn đề không được các vị hữu trách lưu tâm đến bao

nhiều, cứ để cho ca đoàn và ca trưởng tự do xử lý, dù đã có những thông cáo hướng dẫn[5].

Năm 1987 Ban Thánh Nhạc Giáo Phận Thành Phố đã ra các tập in ronéo về Mùa Vọng, Mùa Chay, Tam Nhật Vượt Qua, nhưng không lấy gì làm phấn khởi, vì các linh mục quản xứ không lưu tâm, giới trẻ không thích nhạc phụng vụ. Sở dĩ như vậy vì phần đông không hiểu Thánh nhạc là nhạc dùng trong nhà thờ để tôn vinh Thiên Chúa và thánh hóa tín hữu, nên có qui luật riêng về nghệ thuật là phải hay, phải thánh thiện và mang tính phổ quát, nghĩa là ở đâu và thời nào cũng hay.

Vì vậy, muốn giúp ca đoàn thi hành nhiệm vụ này, các vị hữu trách nên nhắc cho ca trưởng và ca đoàn luật hát xướng của Hội Thánh trong nhà thờ, kiểm tra bài hát về nội dung và nhạc điệu, chỉ cho cách chọn bài hát, nhấn mạnh đến tính cầu nguyện, cổ vũ và cho người đi học các lớp thánh nhạc và đệm đàn.

2. Thế nào là ca đoàn phụng vụ?

Ca đoàn phụng vụ là ca đoàn chuyên lo ca hát ở nhà thờ theo qui luật của Thánh nhạc cũng như các chỉ dẫn và đòi hỏi của Phụng vụ. Là phụng vụ, khi ca đoàn hát các bài ca phù hợp với từng phần trong thánh lễ, theo từng thể loại như đáp ca, đối ca, tung hô, ca vịnh, cung đọc, ca khúc, nghĩa là từ vị trí, thể loại cho đến nội dung lời ca, tất cả đều nằm trong mục đích tôn vinh Thiên Chúa và thánh hóa các tín hữu. Những ca đoàn như thế này tương đối còn ít ở nước ta, vì những lý do như nói ở trên, lại gặp hoàn cảnh không thuận lợi, không có phương tiện, không sẵn người chuyên môn, tuy có nhiều ca đoàn hát hay nhưng chưa phải là phụng vụ. Có chăng thì mới chỉ có Ban Hợp Xướng Pio X từ 17 năm nay đã luôn theo sát các qui luật của Thánh nhạc mà hát theo phụng vụ, đúng như các phần đoạn trong thánh lễ cũng như hình thức, thể loại và lời ca lấy từ các bản văn phụng vụ và Kinh Thánh. Còn bên Âu Mỹ, người ta có nhiều chuyên viên, lại sẵn phương tiện và truyền thống lâu đời

nên thấy khác. Hơn nữa, kỷ luật về Thánh nhạc nơi họ được áp dụng và tuân hành chặt chẽ hơn. Các thứ loại nhạc mới phát xuất từ nơi họ, nhưng họ phân biệt rất rõ nhạc ngoài đời với nhạc trong nhà thờ. Trong nhà thờ, người ta không hát và đệm đàn như trong các nhà thờ Việt Nam. Nói đúng ra là người ta hiểu và thi hành kỷ luật một cách nghiêm túc. Có lẽ vì vậy mà những người xuất thân từ các học viện thánh nhạc như Viện thánh nhạc Rô-ma, bài hát họ làm ra không phải kiểm duyệt, vì họ đã kiểm duyệt trước theo những điều đã được học biết và cũng vì lương tâm nghề nghiệp và tinh thần tự trọng nữa.

Nói gọn lại, có thể căn cứ vào những tiêu chuẩn sau đây để xác nhận một ca đoàn là phụng vụ:

1,3,1 Ca tụng tôn vinh Chúa

Ca đoàn ấy theo đuổi mục đích chính là ca tụng tôn vinh Chúa và thánh hóa các tín hữu.

1.3.2 Phân biệt nhạc đạo với nhạc đời

Ca đoàn ấy phân biệt rõ nhạc đạo với nhạc đời. Nhạc nào là đời thì chơi ở ngoài đời, nhạc nào là đạo mới đem vào nhà thờ.

1,3,3 Cầu nguyện thật sự

Ca đoàn ấy cầu nguyện và giúp cầu nguyện thật sự, trong khi hát và giúp người ta cầu nguyện, bằng những bài hát mà tâm tình và ý tưởng phát xuất từ những bản văn Kinh Thánh và Phụng vụ, lại được thể hiện với một cung cách đưa tâm hồn người nghe, người hát lên cao và mang đến cho tâm hồn họ, những tâm tình sốt mến, nghĩa là nghe hát và hát xong, người ta thấy có một cái gì đó và cũng còn để lại một cái gì đó.

1.3.4 Không theo lối đời

Lối đời là hát để được tiếng cho cá nhân cũng như đoàn thể. Ca đoàn ấy hát không phải để đề cao cá nhân như ca sĩ hay tự đề cao mình như ca đoàn vượt trội. Ở đây không có cơ hội cho cá

nhân trở thành ngôi sao và không biến người lĩnh xướng thành ca sĩ như ở phòng trà, các tụ điểm ca nhạc hay trên màn hình.

1.3.5 Thi hành đúng phần việc

Khi hát, điều khiển ca đoàn hay chơi nhạc cụ, ai cũng chỉ thi hành công việc cần thiết và không ai chơi trội để lấy tiếng cho mình.

II. Các ca đoàn phụng vụ sau Công Đồng Va-ti-ca-nô II

1. Ban Hát Nhà Thờ Chánh Tòa Đức Bà Paris.[6]

Tôi nói mà không dám giới thiệu, vì giới thiệu thì phải biết rõ, đang này tôi mới dự có một buổi Kinh Chiều vào đầu tháng 2, năm 1993. Bởi vậy, tôi chỉ nói những điều mắt thấy tai nghe.

Tôi thấy có vài chục ca viên gồm người lớn, thanh niên, thiếu nữ, nhi đồng mặc đồng phục màu xanh đậm. Họ đứng hai bên các hàng ghế được dành cho các kinh sĩ hay tu sĩ hát kinh phụng vụ.[7] Mỗi khi hát thì ca trưởng ra đứng ở giữa đánh nhịp cho họ. Người đánh nhịp hôm đó là một thiếu nữ. Cô đánh nhịp không đẹp và không có gì hấp dẫn bằng phần đông các cô đánh nhịp trong các ca đoàn của chúng ta. Tôi chỉ thấy nhịp của cô làm cho người ta hát được, hát đều và hát đúng cũng như mấy cô đảm đánh nhịp ở nhà thờ Mai Khôi cho người Pháp vào các lễ Chúa Nhật lúc 10g30 sáng. Ca đoàn hát đối đáp với cộng đoàn, mỗi bên chu toàn đúng phần việc của mình. Các bài hát được in sẵn và để tại chỗ người tham dự. Chiều nào người ta cũng hát như thế tùy theo bậc lễ. Những người hát trong ban này là những thành phần chuyên nghiệp được huấn luyện và được trả lương. Tuy vậy, họ không hát như những người hát thuê mà hát như những người có trách nhiệm. Tiền lương họ nhận được là mỗi dây buộc họ phải làm cho chu đáo. Đó là điều công bằng về cả hai phía. Kể cũng đáng đối với một nhà thờ như nhà thờ Đức Bà Paris, nơi có nhiều du khách đến thăm viếng và tham dự các giờ kinh mỗi ngày.

2. Ca Đoàn Nhà Thờ Chánh Tòa Thánh Phaolô ở Lyon [8]

2,1 Vài dòng lịch sử

Nguồn gốc Ban Hát của nhà thờ này có từ rất lâu đời. Năm 800, ĐC Leitrade mở một trường dạy hát ở gần nhà thờ Chánh Tòa, theo lời yêu cầu của ban ngài là hoàng đế Charlemagne. Trường này tồn tại mãi cho đến thế kỷ XVIII. Hiện nay còn ngôi nhà rất đẹp tên là Mécanterie, nơi lưu trú của các em ca viên thời xưa. Cuộc Cách Mạng năm 1789 làm cho mọi sinh hoạt của trường bị gián đoạn lần đầu tiên. Nhờ sự kiên trì của ĐC de Bonald - trường mau chóng phục hồi các sinh hoạt vào giữa thế kỷ XIX. Ban hát bấy giờ trở thành tổ chức âm nhạc đầu tiên của thành phố. Cuộc gián đoạn thứ hai xảy ra vào năm 1969, khi tiểu chủng viện, nơi tuyển mộ các ca viên nhỏ bị đóng cửa.

Đến năm 1974, theo lời khuyên sáng suốt của linh mục Marcel Godard, quản nhiệm nhà thờ Chánh Tòa. Linh mục Jean-Francois Duchamp, giáo sư trường Saint Bernard bắt đầu luyện tập cho những em thích hát. Dần dần nhóm nhỏ này phát triển và lấy tên là Les Petits Chanteurs de Saint Bernard rồi sau thành Les Petits Chanteurs de Lyon.

Năm 1982, ĐHY Albert Decourtray vừa từ Dijon đến, tặng cho nhóm này danh hiệu Ban Hát Trẻ. Năm 1984, ngài đặt linh mục Duchamp làm quản nhiệm nhà thờ Chánh Tòa. Thế là bắt đầu một thời kỳ phát triển rực rỡ. Thời kỳ này Ban Hát hợp tác với trường Sainte Marie cho đến năm 1991 thì mở trường đào tạo ca viên hát trong nhà thờ.

2,2 Cấu trúc

Ban Hát Nhà Thờ được đặt dưới quyền vị quản nhiệm thánh đường. Vị này được ĐC giáo phận bổ nhiệm. Ban Hát được điều hành theo qui chế một hiệp hội chiếu theo bản luật

năm 1901. Ban có một Hội Đồng Quản Trị gồm các vị đại diện của Tòa Tổng Giám Mục, nhà thờ Chánh Tòa, nhà trường và các thành viên được tuyển chọn trong số các phụ huynh. Chủ tịch Hiệp Hội, ông Jacques Dumont điều hành toàn bộ công việc với sự hợp tác chặt chẽ của ông Giám Đốc. Hội có hai phó chủ tịch đặc trách việc liên lạc với gia đình các ca viên và với bên ngoài, một thư ký và một thủ quỹ lo sổ sách tiền bạc. Từ năm 1996, thêm một cô thư ký làm việc bán thời gian, lo tiếp khách và một số công việc khác.

Việc điều hành Ban Hát về mặt nghệ thuật được giao cho linh mục Duchamp. Có một Hội Đồng Âm Nhạc gồm một số người liên hệ đến công việc đào tạo hỗ trợ. Hiện nay Ban hát có 150 thanh thiếu niên chia làm bốn ca đoàn :[9]

Ca đoàn 4: lớp 10-11, 6,7 tuổi, bậc khai tâm

Ca đoàn 3: lớp 7-8, chùng 7-8 tuổi, giai đoạn dự bị

Ca đoàn 2: lớp 6-7, chùng 8-9 tuổi, bậc trung cấp

Ca đoàn 1: từ lớp 6 trở đi, chùng 10 tuổi hoặc trên 10 tuổi là lớp lớn.

Ca đoàn nam giới gồm các ca viên kỳ cựu.

Việc huấn luyện chia thành nhiều ban do nhiều huấn luyện viên phụ trách:

Huấn luyện âm nhạc: ông Francois Terrieux

Huấn luyện thanh nhạc: ông Emmanuel Magat

Lịch sử âm nhạc: bà Paule Delorme

Hợp xướng: linh mục Francois Duchamp.

2,3 Trang bị

Có hai phòng tập hát ngay trước nhà thờ chánh tòa, hai phòng hội, một phòng để sổ sách và một làm văn phòng. Ngoài ra, Ban Hát còn được sử dụng hai phòng nữa để giảng dạy

trong khuôn khổ đào tạo. Có 4 dương cầm loại thông thường và một cái có “đuôi”, một quản cầm có 4 hàng phím, hai đàn điện tử và một dương cầm điện tử, một dàn âm thanh và dụng cụ video cao cấp.

2,4 Cơ quan bảo trợ

Cơ quan bảo trợ chính yếu là giáo phận dưới quyền ĐTGM với sự trợ giúp của cha sở nhà thờ Chánh Tòa. Vị quản nhiệm thánh đường cũng là Giám Đốc Ban Hát, thành viên BTN giáo phận và Ban Quản Trị Viện Thánh Nhạc Lyon.

2,5 Các dịch vụ âm nhạc

2,5,1 Phụng vụ

Ban Hát nhận hát các buổi lễ của nhà thờ Chánh Tòa với các ca đoàn hỗn hợp: ca đoàn người lớn và ca đoàn chỉ gồm toàn thiếu nữ. Ít khi hay đặc biệt lắm các ca đoàn mới cùng có mặt chung trong một buổi lễ. Mỗi tháng hai lần Ban Hát nhận hát lễ Chúa Nhật ở nhà thờ Chánh Tòa. Khi nào ĐTGM tới cử hành lễ Giáng Sinh, Tuần Thánh, Hiện Xuống, lễ Các Thánh, Ban Hát phải có mặt. Các chiều thứ ba hàng tuần, Ban Hát hát Kinh Chiều có giáo dân tham dự. Buổi hát này buộc phải được chuẩn bị chu đáo, ca viên phải có mặt đông đủ, bài hát được chọn lọc kỹ lưỡng và tập luyện công phu. Ngoài ra, Ban Hát cũng tới các gia đình giúp việc hiếu hỷ. Đó cũng là một cách thể mang lại cho các gia đình niềm vui và sự an ủi.

Les Petits Chanteurs de Lyon là một Ban Hát được tổ chức qui mô và được sự bảo trợ chính thức của giáo phận. Khi giới thiệu Ban Hát này, tôi chỉ muốn nói một điều là Ban Hát dù nhỏ hay lớn cần được sự quan tâm và hỗ trợ của các cơ quan chức năng, đồng thời bản thân các ca đoàn cũng phải tổ chức và chấn chỉnh nội bộ không ngừng, nếu muốn là một ban hát có giá trị đích thật. Chúng ta chưa thể sánh được với những ban hát lâu đời và có tầm cỡ lớn như người ta ở nước ngoài. Chúng

ta nhỏ và ít khả năng cũng như phương tiện thì hãy tổ chức và hoạt động theo khả năng mình có.

Xin dừng lại về các ca đoàn bên Tây để nói về các ca đoàn bên ta.

3. Các ca đoàn bên ta

Thời kỳ này có thể chia làm hai giai đoạn: giai đoạn I từ cuối năm 1975 đến sau lễ Giáng sinh năm 1980 và giai đoạn II từ 1980 đến nay

3,1 Giai đoạn I

Có thể nói giai đoạn này là thời kỳ nở rộ của các ca đoàn. Nhiều nhà thờ như Chúa Cứu Thế, Huyện Sĩ, Đắc Lộ, Tân Định, Thị Nghè vô hình trung trở thành nơi tụ họp và gặp gỡ của giới trẻ, nhất là Nhà Nguyễn Đắc Lộ ở đường Yên Đổ.^[10] Người trẻ hồi đó đi nhà thờ chưa hẳn vì lòng tin hay đạo đức mà có lẽ vì vui, có đông người, có ca đoàn hát hay, có người mặc quần áo đẹp, họp thời trang v.v... Đàng khác thời đó ít có chỗ nào để vui chơi giải trí, lại đang phải sống trong nỗi lo sợ. Bây giờ các ca đoàn hát nhiều bài mới lạ mà lời ca và nhất là nhịp điệu gần với nhạc đời hơn là nhạc đạo. Ngoài ra, có nơi hát cốt cho người ta nghe thôi, chứ ít để ý đến hát để cầu nguyện và giúp cầu nguyện. Rốt cuộc, đi những lễ này, dường như người ta chỉ muốn nghe hát cho thích thôi. Vì vậy, có nơi trong phần đáp ca, hát hai bài họp xướng một lúc và những bài đó chẳng ăn nhằm gì với đáp ca, cả về nội dung lẫn hình thức. Thời kỳ này có thể nói ai muốn hát gì thì hát, hát làm sao cũng được, chẳng ai lên tiếng hay đưa ra nhận xét nào, có chăng thì cũng riêng tư thầm kín vậy thôi.

3,2 Giai đoạn II từ sau 1980 đến nay

Một phần vì mấy ca đoàn tên tuổi như Cung Chiếu, Y Nhã, Thái Hòa không còn sinh hoạt nữa, sau vụ Trung Tâm Đắc Lộ bị dẹp năm 1980, phần khác vì một số thanh niên thiếu

nữ vượt biên, đi làm hay đi học, nên các ca đoàn thiếu người hoặc nếu có thì lại vướng vào nhiều công việc khác, không có thời giờ rảnh rỗi bao nhiêu. Hơn nữa ca đoàn cũng không còn là nơi hấp dẫn và thu hút như trước. Nhiều nhà thờ bắt đầu hát cộng đồng và tỏ ra ít cần ca đoàn và ca đoàn cũng không còn đóng một vai trò quan trọng như xưa. Rồi vào năm 1987, có nhiều lời than phiền về việc hát xướng trong các nhà thờ đến tai Đức Cố Tổng Giám Mục Phao-lô Nguyễn Văn Bình, khiến ngài lưu tâm và ra những thông cáo về Thánh Nhạc nhằm chấn chỉnh lại tình trạng nói trên.^[11] Đây mới chỉ là một tiếng chuông báo động nhưng chưa đạt tới kết quả mong muốn, vì thiếu một sự hiểu biết về Thánh Nhạc nơi các ca đoàn và ca trưởng. Gần đây đã có một vài biến chuyển về việc hát đáp ca, nhưng các bài hát vẫn chưa được chọn lọc hoàn toàn chính xác và việc đệm đàn còn là một vấn đề nhức nhối. Vào nhiều nhà thờ bây giờ, người ta cảm thấy đau đầu nhức óc vì tiếng đàn và kiểu đệm đàn, khiến cho rất khó cầu nguyện và dường như không cầu nguyện được, vì sự ồn ào náo động của tiếng đàn và giọng hát. Vì thế, hiện BTN giáo phận đã mở những khóa dạy đàn dạy nhạc trong Trung Tâm Mục Vụ. Từ mấy năm qua, nhiều cuộc Đại Hội Thánh Nhạc toàn quốc đã được tổ chức tại Trung Tâm này, dưới sự chủ tọa của Đức Cha Chủ Tịch Ủy Ban Thánh Nhạc trực thuộc HĐGMVN, và sự điều hành tích cực của Ban Tổng Thư Ký, cùng với sự tham gia của các linh mục Trưởng Ban Thánh Nhạc các giáo phận và đông đảo nhạc sĩ sáng tác, ca trưởng, ca viên các ca đoàn. Sau mỗi cuộc Đại Hội là một đặc san Hương Trâm đúc kết các điều bản thảo và đưa ra những hướng dẫn thiết thực cho công việc hát xướng. Nhờ vậy, tình hình Thánh Nhạc đã được cải tiến và đang hướng tới một giai đoạn tốt đẹp hơn.

Dù thế, công việc hát xướng ở nhà thờ vẫn còn cần được các cha sở quan tâm và góp phần chấn chỉnh luôn mãi, vì đây là việc thờ phượng có liên hệ trực tiếp đến đời sống cầu nguyện

của các tín hữu. Các ca viên cũng cần được động viên, hướng dẫn về Phục Vụ và Thánh Nhạc như Ban Thánh Nhạc Việt Nam đã khởi xướng và thúc đẩy từ nhiều năm qua và những cố gắng của Ban Thánh Nhạc thành phố qua 97 số báo Hát Lên Mừng Chúa, Tài liệu Thánh Nhạc, các lớp dẫn vào Thánh Nhạc, những băng nhạc Tam Nhật Vượt Qua, Thánh ca Mùa Giáng Sinh v.v...

Ca đoàn cũng như một cái cây. Cây không được tưới nước bón phân thì cây sẽ chết. Nếu được tưới nước bón phân mà không chăm sóc thường xuyên thì lá không đẹp và trái cũng chẳng ngon. Vì vậy, muốn ca đoàn phục vụ tốt thì họ đạo, đứng đầu là cha sở, cũng phải phục vụ tốt ca đoàn bằng sự lưu tâm, săn sóc, giúp đỡ, cổ võ, khuyến khích và tạo điều kiện thuận lợi cho ca đoàn phát triển về mặt kỹ thuật, hiểu biết chuyên môn cũng như tinh thần phục vụ. Không thể bỏ mặc ca đoàn mà lại đòi ca đoàn đáp ứng các yêu sách về Phục Vụ và Thánh Nhạc. Phần đông các ca đoàn rất có thiện chí và tinh thần phục vụ. Sở dĩ còn những hạn chế và thiếu sót là vì ca đoàn chưa được huấn luyện và quan tâm cho đúng mức; các ca trưởng cũng chưa đóng đúng vai trò của mình và nhiều cha sở viện cố không biết hát, biết nhạc nên phó mặc cho ca đoàn xoay sở.

Kết luận

Nói tóm lại, các ca đoàn là những bộ phận không thể thiếu để phục vụ công việc thờ phượng. Muốn thế, các vị hữu trách cần quan tâm cho đúng mức và các ca viên cũng phải ý thức về sự cao quý của công việc này, vì đó thuộc phạm vi nhân đức thờ phượng, một dịch vụ bác ái và một sinh hoạt nghệ thuật. Vậy từ nay, ước mong các vị hữu trách quan tâm, huấn luyện, dìu dắt về phục vụ và công việc thiêng liêng đạo đức cho các ca đoàn. Các ca viên cũng cần phân biệt nhạc đạo với nhạc đời và tuân hành giáo huấn cũng như kỷ luật của Hội Thánh về Thánh Nhạc để việc ca hát vừa làm đẹp cho buổi lễ, vừa nuôi dưỡng đời sống đức tin của các tín hữu. Làm thế nào

để khi vào nhà thờ nghe hát, người ta không có cảm giác là vào một phòng trà hay một tụ điểm ca nhạc mà đến một nơi cầu nguyện, để tâm hồn được thanh thoát và tai được nghe những tiếng hát có sức biến đổi tâm hồn.

[1] Tôi có cuốn sách này nhưng bị mất bìa

[2] Tiền thân Đại Chủng Viện Xuân Bích sau này

[3] Tự điển Larousse: association, groupe de personnes interprétant des chants écrits pour chœur; groupe de personnes chantant des chants liturgiques

[4] Bàn về Thánh Nhạc, Đức Tin Văn Hóa 2006 trang 130-131

[5] Xuân Thảo: Các thông cáo 1/94; 2/94; 3/94 nói gì trong Hát lên mừng Chúa từ số 2-15

[6] Maitrise de la Cathédrale de Paris

[7] Thường gọi là chœur hay chorus trong các tu viện và các nhà thờ chánh tòa dành cho các kinh sĩ

[8] Les Petits chanteurs de Lyon

[9] Theo tài liệu năm 1996

[10] Nay là Lý Chính Thắng

[11] Thông cáo số 58/88, HLMC số 17, trang 2-8 và 18, trang 2-8